

LUNDS
UNIVERSITET

Lagens långa arm, är den tillräckligt lång?

– *En kvalitativ undersökning av ishockeyns våldskultur*

Av: Pontus Wiklund & Carl – Henrik Tuwezén

LUNDS UNIVERSITET

Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)

Vårtermin 2014

Handledare: Håkan Hydén

Examinator: Måns Svensson

Innehållsförteckning

1. Abstrakt	3
2. Inledning	4
3. Syfte och frågeställning	7
4. Avgränsningar	8
5. Tidigare forskning	9
6. Metod	13
6.1 Urval	16
6.2 Tillvägagångssätt	17
6.3 Etiska övervägande	18
6.4 Metodkritik	18
7. Civilsamhällets bedömningar	19
7.1 Samtycke BrB 24 kapitlet 7 §	19
7.2 Proposition 1993/94:130	20
7.3 Misshandel BrB 3 kapitlet 5 §	21
7.4 Grov samt synnerligen grov misshandel BrB 3 kapitlet 6 §	22
7.5 Vållande till kroppskada eller sjukdom BrB 3 kapitlet 8 §	22
8. Idrottens bestraffningsregler	24
8.1 Bestraffningsorganen 14 kapitlet 8 §	24
8.2 Otillbörliga uppträdanden 14 kapitlet 2 § punkt 7	26
8.3 Våldsparagrafen 14 kapitlet 2§ punkt 8	26
8.4 Påföljder 14 kapitlet 3 §	27
8.5 Tillrättavisning 14 kapitlet 4 §	28

8.6 Böter 14 kapitlet 5§	28
8.7 Diskvalifikation 14 kapitlet 6 §	28
8.8 Straffmätning 14 kapitlet 7§	28
9. Materialinsamling	30
9.1 Straffsystemens beskrivning av den felaktiga gärningen	31
9.2 Straffskillnaderna rätten och disciplinnämnden emellan	34
9.3 Intervju 1	36
9.4 Intervju 2	39
10. Teori	41
10.1 Spelets regler, spelets idé	41
11. Analys	44
12. Slutsats	52
13. Källförteckning	54
14. Bilaga	58

1. Abstrakt

Våld mellan idrottsutövare är ett udda ämne som det inte reflekteras mycket över. I denna uppsats har avsikten varit att belysa problematiken kring våldet på den idrottsliga scenen, där förgrundsfigurena själva står i centrum. Forskningsansatsen har varit att initialt visa på de skillnader som finns i våldsbedömning mellan ishockeyns disciplinnämnd kontra den allmänna rätten. Därefter förklara varför våldet inom idrotten rättfärdigas och varför den allmänna rätten endast kan stå bredvid och inte göra något. För att ta fram rätt material har en kvalitativ summerande innehållsanalys av beslut från disciplinnämnden och domar från allmänna rätten gjorts. Sedermera har kvalitativa intervjuer genomförts för att komplettera redan insamlat material.

Materialinsamlingen har visat på att det finns klara skillnader de båda organen emellan. Genom kompletterande intervjuer och Håkan Hydéns teori om spelregler och spelidé har det framkommit att våldet inom idrotten är oerhört komplext. Trots komplexiteten är våldet enkelt att urskilja på exempelvis en ishockeymatch. Idrottens normsystem har vuxit sig allt starkare över tid, på grund av att konsekvenserna av spelets idé har förändrats. Idag är normsystemet så pass starkt att polis och åklagare trots sin vilja att väcka åtal, uppfattar det lönlöst. Uppsatsen har frambringat att ishockeyn och till viss del andra idrotter, accepterar våldet av rädsla för att tappa sitt underhållningsvärde och därmed förlora sina intäkter. Det har även framkommit att rätten har det svårt att kunna tränga in i den idrottsliga kulturen, närmare bestämt inom ishockeyn. Våldet ishockeyspelare emellan behandlas därför effektivast via de disciplinnämnder som finns idag.

Nyckelord: Idrottsvåld, ishockey, underhållningsvärde, disciplinnämnd

Antal ord: 17 908

2. Inledning

Våldet inom idrotten har ökat under de senaste åren, menar Bo Carlsson, professor i rättssociologi och professor i idrottsvetenskap. Han menar även att samhället fått ett hårdare våldsklimat där våldet i samhället fått en allt större betydelse¹. I dessa tider är supportervåldet större än någonsin, med de stora supporterkravallerna i Helsingborg där en svensk fotbollssupporter avled som senaste exempel². Det är viktigt att poängtera att vårt fokus inte ligger på att förklara våldet på läktarna eller utanför arenorna, utan istället det våld som brukas mellan idrottsutövare. Detta kan exempelvis ta sig uttryck i handgemäng, våldsamma tacklingar eller bara någon form av regelvidrigt överfall. Med detta i beaktning anser vi att ämnet kring utövares idrottsvåld gentemot varandra vara både intressant och viktigt att belysa. Idén till denna ingång har framförallt väckts eftersom vi båda är idrottsutövare inom lagsporter och har genom alla år fått motta och även själva begått tvivelaktiga handlingar. Med närmare eftertanke har dessa handlingar fått oss att fundera över hur idrottare egentligen får bete sig gentemot varandra på den idrottsliga scenen. Då vi själva inte syns till i några större sammanhang har tankarna därför lett oss in på hur idrottspersoner, som med dagens idrottsbevakning syns flitigt i våra medier. Det vill säga elitidrottsmän.

I dagens Sverige tar idrotten allt mer plats som ett fundament i varje svensk vardag och är idag Sveriges största folkrörelse³. Elitidrotten utvecklas ständigt och intresset är större än någonsin i diverse medier. Tidningar, tv, radio och så vidare har alltid rapporterat om elitidrott. I ett samhälle där allt fler betalkanaler och specifikt inriktade sportkanaler tar idrotten allt större plats i människors liv. Denna utveckling har skett otroligt snabbt under det senaste decenniet och därför bidragit till den kommersialisering av idrotten som vi känner den idag⁴. Under 1900-talets första hälft präglades idrottsrörelsen i Sverige av amatörism och personer som utövade olika former av idrott gjorde det mest för sitt eget välbefinnande och för sin egen vinning. Numera har idrotten allt mer gått ifrån den amatörism som tidigare formade densamma och istället blivit allt mer professionaliserad och kommersialiserad⁵. Det är viktigt att belysa att all idrott i Sverige inte haft samma utveckling, utan det är framförallt de största lagsporterna så som ishockey och fotboll. Även individuella sporter såsom tennis

¹ Carlsson, Bo. 2009. *Idrottens rättskulturer*. Malmö. Idrottsforum.org s.33

² http://www.svd.se/nyheter/inrikes/supporter-misshandlad-till-dods_3416688.svd 2014-05-07

³ Backman, Jyri. 2008. *Idrottsjuridik – en introduktion*. 3.e uppl. Malmö: Idrottsforum.org s.17

⁴ Carlsson s.33

⁵ Carlsson s.31

och golf har gått denna utveckling till mötes⁶. Med idrottens ökade betydelse som fundament i samhället följer även ett demokratiskt ansvar där största vikt ligger på respekten för varandra. Rättsäkerheten har även den en viktig del i idrotten och genomsyrar all idrottslig verksamhet⁷. Denna professionalisering och kommersialisering leder en verksamhet från lek till allvar, vilket ställer högre krav på idrotten. Sådana här krav kan visas genom att idrotten allt mer börjar utövas på heltid och att krav på formell utbildning hos människor som jobbar runt idrotten krävs. Detta leder till att behoven av ekonomiska resurserna växer⁸.

Idrotten, är i dagens samhälle, den tredje största uppfostringskretsen efter familjen och skolväsendet. I takt med att idrottsrörelsen växt och blivit allt mer seriös ökar också kraven på dess normativa utveckling⁹. Därför finner vi det intressant att se om eller hur den professionaliserade och kommersiella aspekten kolliderar med de värdegrunder gällande våld som finns i samhället. Det faktum att idrottens arena utgör en av de största uppfostringsmiljöerna i det svenska samhället problematiserar uttalanden från betydelsefulla personer inom idrotten. Två tydliga exempel på detta finner vi ur ishockeyns värld. Det första exemplet är ett uttalande från Luleå Hockeyförenings före detta huvudtränare Jonas Rönnqvist. Efter ett slagsmål i en grundseriematch i den svenska högstaligan i ishockey, SHL, uttrycker sig Luleåtränaren på följande sätt till den kommersiella sportkanalen ”Cmore Hockey”.

”Det behöver inte vara fel att två spelare får göra upp. Man ska inte missbruka det, men det är så mycket känslor inblandat och ibland svallar det över. Då behöver det inte vara fel att man får göra upp på det sättet. Det är ju ändå lite show vi håller på med.”¹⁰

Han får även medhåll från sportprofilen Niklas Wikegård som på sin videoblogg hos tv4 hyllar den ena slagskämpen och framhåller honom som en hjälte. En hjälte som vågar stå upp och försvara sitt lag¹¹.

Det vi finner anmärkningsvärt är hur Rönnqvist benämner ett slagsmål som ”en show” samt hur Wikegård väljer att hylla en person som en hjälte, då han precis varit med i ett

⁶ Carlsson s.31

⁷ Backman s.17

⁸ Carlsson s. 32

⁹ Carlsson s.36

¹⁰ <http://www.expressen.se/sport/hockey/shl/den-storsta-fajten-den-har-sasongen/> 2014-04-02

¹¹ <http://wikegard.blogg.tv4.se/2014/03/04/hagg-ar-dagens-hjalte/> 2014-04-02

handgemäng med en annan idrottsutövare. Detta med tanke på vilken genomslagskraft idrottsrörelsen har både normativt samt uppfostringsmässigt. Som civilperson är det också märkligt hur våldet rättfärdigas, då ingen hade accepterat att bli nedslagen på den öppna gatan.

3. Syfte och frågeställning

I vår uppsats har vi för avsikt att belysa ämnet idrottsvåld mellan ishockeyutövare. Detta ur en svensk kontext. Utgångspunkten för uppsatsen är att det föreligger skilda bedömningar av våld inom idrotten och det civilrättsliga systemet. Syftet med uppsatsen är att försöka förstå och förklara varför dessa skillnader förekommer. Detta samtidigt som vi har för avsikt att förklara varför våldet inom ishockeyn ses som legitimt, samt hur det kan behandlas så effektivt som möjligt. För att göra detta kommer vi att konkret belysa och underlätta förståelsen för hur dessa skillnader ser ut. Detta genom att använda oss av ishockeyn och dess disciplinnämnd i relation till rättens domar.

Frågeställningar

- Hur kan acceptansen för det förekommande våldet, på ishockeyplanen, förklaras?
- Hur kan våldet på ishockeyplanen effektivast behandlas?

4. Avgränsningar

Idrotten är ett väldigt brett ämne att ta sig an. För att göra uppsatsen möjlig att genomföra krävs det därmed att ett par avgränsningar görs. Det är viktigt att notera att vi väljer att belysa idrotten och ishockeyn ur en svensk kontext. Vi väljer också att enbart belysa elitidrott i vår uppsats. Det vi avser med elitidrott är den absoluta Sverigeeliten och därmed den högsta eller näst högsta serien inom idrotten. Vi har även valt att begränsa oss till en idrott, där valet föll på ishockey. Detta för att vi anser att ishockeyn är en idrott där våldet hela tiden ligger väldigt nära till hands och en idrott där våldet exponeras tydligt för dess åskådare. Anledningen till att vi endast har valt att studera en specifik idrott är då vi varje idrott har olika former av regelsystem och egna nämnder. Att då blanda in flera idrotter hade gjort materialinsamlingen komplex. Därmed valde vi att enbart stanna vid en idrott. Inom ishockeyn har vi valt att se till dess bestraffningsorgan, det vill säga disciplinnämnden och deras beslut.

Vi hade också som en initial tanke att ta med domar från rätten med idrottslig genre. Först och främst var denna typ av fall väldigt sällan förekommande. De fall vi kunde hitta var endast från lägre divisioner, vilket inte rimmade med vår avgränsning om elitidrott. De domar med elitidrott som kunde spåras handlar endast om avtalsfrågor och andra ekonomiska tvister. Denna typ av domar är därmed inte av intresse för uppsatsen.

5. Tidigare forskning

I det här avsnittet har vi för avsikt att behandla tidigare skrifter inom vårt valda område. Artiklarna kommer i huvudsak ifrån en internationell kontext och framförallt från det nordamerikanska forskningsfältet. Vi är väl medvetna om att rättssystemet i Nordamerika ser annorlunda ut gentemot det svenska, vilket är viktigt att ha i åtanke. Anledningen till kapitlet är för att redogöra för den tidigare kunskap som finns. Därmed också förankra den till vår infallsvinkel, det vill säga idrottsvåld mellan utövare.

I en artikel från 2001 beskriver Wyatt M. Hicks två olika sätt för att kunna förebygga och bestraffa våld mellan idrottsutövare. Artikeln har sin utgångspunkt i den amerikanska idrottskulturen och belyser problemen kring våld i fyra stycken professionella högstaligor i det amerikanska seriesystemet. Idrotterna som berörs är basket, amerikansk fotboll, ishockey och baseboll. De två sätt som Hicks väljer att undersöka för att bestraffa våldet mellan idrottsutövare är civilrättsligt samt genom ett eget självreglerat system. Hicks beskriver hur idrotten i sin natur föder ett våldsamt beteende. Våldsamerheter som i det vanliga samhället ses som totalt oacceptabelt, men i idrottens värld ses som legitimt. Våldet accepteras inte enbart på planen utan även på läktaren då publiken accepterar och framhäver det som en del av spelet¹².

Artikelns poäng är framförallt att idrottens självreglering fungerar mycket bättre som bestraffningsmetod än att inkludera civilrätten i idrotten. Hicks listar två klara fördelar med att idrottsvåld bör bestraffas inom den egna rörelsen, med andra ord genom en självreglering. Den första fördelen grundar sig i att en självreglerad nämnd har en snabbare bedömningsprocess i jämförelse med civilrätten. Den andra fördelen berör det faktum att en självreglerad nämnd är specialiserad på den typen av våld som förekommer inom den berörda idrotten. Detta leder till en mer rättsvis bedömning för alla parter i respektive fall¹³.

Utöver diskussionen kring en självreglering belyser även Hicks hur civilrätten kan ta sig an idrottsvåld. Hicks finner civilrättens möjligheter att integreras i idrotten som små. Han visar på hur den civila rätten hade fått det oerhört tufft att bestraffa idrottsutövare efter att de använt sig av olovliga våldsmetoder. Detta framförallt beroende på det samtycke som ligger latent

¹² Hicks Wyatt M, 2001. Preventing and Punishing Player-to-Player Violence in Professional Sports: The Court System versus League Self-Regulation. *The University of Texas Austin* s. 209.

¹³ Hicks s.216

över idrotten. Hicks pekar på svårigheten att bedöma huruvida en spelare använt sig av våld avsiktligt eller inte, bevisbördan blir helt enkelt diffus för rätten att bedöma. Han menar även att en rättslig bedömning riskerar att fria många idrottsutövare. Detta beroende på att en domstol kräver hårdare typ av bevis i jämförelse med en självreglerande nämnd. En paradoxal tanke som Hicks laborerar med är huruvida en hård men schysst tackling där spelaren skadar sig, skulle kunna leda till ett domstolsförfarande. Detta trots att spelaren som utdelade tacklingen egentligen inte brutit mot spelets egna regler. Något som tyder på svårigheten i att förena juridiken med idrottens eget regelsystem¹⁴.

Eugene och Gibsons artikel placerar ämnet i en historisk kontext. Även denna artikel har sin utgångspunkt i den amerikanska kulturen och syftar till att ge förslag till en bättre utformad självreglering än den reglering som rådde inom professionella kontaktsporter 1980. Inom exempelvis ishockeyn var den rådande självregleringen utformad genom att en enskild kontrollant, utvald av NHL-klubbarnas ägare, beslutade i de olika fallen. Artikeln behandlar, precis som Hicks text, ämnet kring om idrottsvåld bör behandlas civilrättsligt eller genom en självreglering. Artikeln går i mångt och mycket ut på en jämförelse mellan rättsväsendet samt en självreglering¹⁵.

Eugene och Gibson kommer fram till att en självreglering inom idrotten är att önska. Dock pekar på de på en del svagheter hos en självreglering som kan vara värda att diskutera. De menar att en självreglering inom idrotten riskerar att ha för lite kompetens gällande att bedöma allvarliga våldshandlingar. Detta då de kan tendera att bli förblindade av sin egen idrottssfär. I ishockeyn blir detta extra tydligt då ishockeykulturen har en tendens att tillåta våldsamheter. En egen självregleringsnämnd riskerar även att inte avskräcka spelarna tillräckligt. Detta eftersom de inte delar ut tillräckligt kostsamma straff för de drabbade spelarna. Detta skiljer sig lite från Hicks tankar om att en egen nämnd bedömer våldet inom sin egen idrott bäst¹⁶.

Dock förespråkar Eugene och Gibson en självreglering och menar att den är vida mer lämplig än att låta rättsväsendet ta hand om idrottsfall. De menar att rättsväsendet har stora brister i sina möjligheter kring att angripa våld mellan idrottare. Författarna pekar på hur ishockeyns kultur är våldsbärogen och därmed skulle ha mycket svårt att acceptera att rättsväsendet

¹⁴ Hicks s.218

¹⁵ Eugene Don, Gibson Nolan. 1980. Violence in professional sports: a proposal for self regulation. *Comm/ent Law Journal Vol. 3* s.425-426

¹⁶ Eugene, Gibson s.447

blandade sig i och bedömde olika spelares handlingar. För att en lag eller regler ska bli accepterade krävs det att den grupp som lagen eller reglerna berör också accepterar de nya direktiven. Inom ishockeyn skulle detta vara en aning problematiskt med tanke på dess kultur, som ovan beskrivits. Eugene och Gibson nämner, precis som Hicks, även problematiken kring samtyckesfrågan och menar att denna är oerhört komplex att ställa sig i relation med rättsväsendet och dess regler¹⁷.

Samtyckesfrågan är något som Jeffrey Standen har diskuterat i sin artikel. Standen diskuterar svårigheterna med att förena våldsamma sporter med straffrätten. Bekymret blir hur ett samtycke vilar över de olika sporterna, på ett eller annat sätt, och därmed kan hindra att åtal väcks. Det finns rättsfall där flagranta övergrepp har blivit straffade, vilket betyder att rättssystemet trots allt har en möjlighet och påverkan för hur regelvidriga handlingar ska bedömas. Dock är dessa fall sällsynta och när rättsväsendet väl rycker in behandlas våldet utifrån ett par punkter där frågan om samtycke är central. De samtyckespunkter som blir avhandlade är: är våldet rimligt för sporten, ingår det i spelets förlopp och finns det förutsebara risker med sporten. Dessa punkter går att vrida och vända på så att de flesta förseelser blir adekvata och legitima för idrotten, och därmed inte går att lagföra. Standen kommer fram till att det är endast övergrepp, där frågan om samtycke inte kan användas, som bör hamna i rätten. Det vill säga för att hamna i rättssystemet ska övergreppet vara så pass överdrivet att ingen av samtyckespunkterna blir användbara¹⁸.

Ben Livings tar i sin artikel upp huruvida en idrottare ska bli dömd inom idrotten eller rätten för ett regelmässigt övertramp. Han utgår ifrån begreppet legitim sport och diskuterar den problematik som finns gällande vad som egentligen bör accepteras. Med andra ord vill han diskutera hur en handling både kan ses som att den tillhör sporten men också går att ses som brottsligt rent rättsligt. Därför framhåller hur rättssystemet och sportens egna åtgärder står mot varandra.

Han kommer fram till att det är svårt att definiera vad som är legitimt inom olika sporter då många handlingar går utanför regelsystemet men genom idrottens kultur ses det som accepterat. Hans analys mynnar ut i hur det är bättre för sporten att regelvidrigheter behålls

¹⁷ Eugene, Gibson s.453

¹⁸ Standen, Jeffrey. 2009. The manly sports: The problematic use of criminal law to regulate sports violence. *Northwestern University*. s. 641-642

där också och inte övergår till det civilrättsliga systemet. Då den idrottsliga kulturen beskyddar regelvidrigheter och därför är det svårt för rätten att ställa sig i relation till dessa¹⁹.

Vi har även behandlat idrottsvåld ur en svensk kontext. Inom ämnet idrottsvåld är det framförallt forskning kring hur rättssystemet och samhället ska attackera huliganismen på ett preventivt sätt. Bland annat genom ett kommittédirektiv från kulturdepartementet där förslag har lämnats för att motverka våld under idrottsarrangemang²⁰

Bo Carlsson har forskat en del kring relationen mellan idrotten och rätten. Han har funnit att det finns en relation mellan idrott och rätten som inte är helt enkel att ta på. Framförallt pekar Carlsson på att det finns en ovilja hos idrotten att bli störda i sin verksamhet samt att idrotten vill sköta sin egen bestraffning utan någon påverkan från rätten. Med andra ord menar han att det föreligger en stark grad av självreglering inom idrotten. Vidare har Carlsson kommit fram till att den allmänna rätten måste reagera starkare på övervåld inom idrotten. Han pekar på att rätten inte under några omständigheter får se mellan fingrarna då allvarligt våld förekommer inom idrotten. En spelare som ägnar sig åt allvarligt våld bör bli ett fall för den allmänna rätten²¹.

Carlsson har även redogjort för hur rätten i England är betydligt hårdare än Sverige vad gäller våld som sker på fotbollsplanen. De har i flera olika situationer gått in i idrotten och dömt spelare rättsligt efter våldsamma tacklingar. I Sverige har rätten på senare tid blivit allt mer involverad i idrotten, dock lämnas våldet nästan alltid utanför och de rättsliga frågorna gäller istället till exempel avtalsbrott eller spelartvister. I den mån våldet beaktas av rätten i Sverige är det uteslutande fall från lägre divisioner och elitidrotten lämnas orörd²².

¹⁹ Livings, Ben. 2006. Legimate sport or criminal assault? What are the roles of the rules and the rulemakers in determining criminal liability for violence on the sports field. *Journal of criminal law* vol 70. s. 507-508.

²⁰ <http://www.regeringen.se/sb/d/14080/a/164580> (Hämtat 2014-05-05)

²¹ Carlsson, Bo. 2004. Idrottens förättsligande. *Idrottsforum.org*. 13 januari
<http://idrottsforum.org/articles/carlsson/carlsson.html> (Hämtat 2014-05-23)

²² Carlsson, Bo och Hoff, David. 2005. Idrottens konfliktlösningssystem: En rättssociologisk reflektion över idrottens rättskultur och dess etiska och rättsliga styrning. *Retfærd: Nordisk Juridisk Tidskrift*: 51-69.
http://www.retfaerd.org/gamle_pdf/2005/2/Retfaerd_109_2005_2_s51_69.PDF (Hämtad 2014-05-26)

6. Metod

För att få fram material för att undersöka ämnet och svara på våra ovanstående frågeställningar, har vi valt att använda oss utav en induktiv forskningsansats. Detta innebär att vi först kommer att undersöka material och få fram ett resultat, för att sedan applicera teorier på det resultat vi fått fram²³.

Vi har i samband med genomgången av beslut från disciplinnämnden och avgöranden från de allmänna domstolarna använt oss av en innehållsanalys. En innehållsanalys innehåller precis som många andra metoder en hel del olika beståndsdelar som är viktiga att förhålla sig mot. Först och främst går det att beskriva innehållsanalysen som en metod där vi söker efter bakomliggande teman i de domar och beslut vi har valt²⁴. De dokument vi har valt att studera är domar från allmän rätten och beslut från ishockeyns disciplinnämnd. Bland domarna från allmänna rätten har vi valt att studera så kallade ”vanliga” rättsfall där våldet som brukats går att likställa med våldet på ishockeyplanen.

Det finns två typer av innehållsanalys, en kvantitativ och en kvalitativ. Vi har använt oss av den kvalitativa innehållsanalysen. Den kvalitativa innehållsanalysen syftar främst på analyser där forskaren har för avsikt att mer ingående studera sitt material²⁵. Då en kvalitativ innehållsanalys genomförs går det att i sin tur dela in den i olika perspektiv. Hsui-Fang och Shannon talar om tre stycken perspektiv, nämligen en konventionell innehållsanalys, en riktad innehållsanalys samt en summerande innehållsanalys.

En konventionell innehållsanalys sker på ett objektivt sätt där inga förbestämda kategorier används, utan de uppstår i takt med att analysen av ett specifikt material sker. Den riktade innehållsanalysen följer tvärtemot den konventionella en bestämd form. En innehållsanalys som är riktad grundar sig ofta i tidigare forskning eller tidigare texter.

Vi har valt att använda oss utav den summerande innehållsanalysen. Den kännetecknas av att forskaren letar efter att hitta specifika ord, eller som i vårt fall särskilt innehåll i en text. Vi har läst igenom besluten från disciplinnämnden samt de rättsliga domarna och tagit fasta på de delar som är av största vikt för vårt syfte, nämligen de som har med våldsanvändning att göra.

²³ Bryman, Alan. 2011 *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2.e uppl. Malmö: Liber AB s.28.

²⁴ Bryman s.505.

²⁵ Bergström, Göran och Boréus, Kristina. 2013. *Textens menings och makt*. 3.e upplagan. Lund: Studentlitteratur s. 50

Därefter har vårt fokus legat på att göra en djupare analys av bakomliggande innebörder av det specifika innehållet från de olika dokumenten²⁶.

För att den summerande innehållsanalysen ska vara brukbar krävs det att forskaren lyckas få ner stora dokument till mindre innehållsdelar. Det som skiljer den summerande innehållsanalysen från de andra två innehållsanalyserna har sin grund i det som beskrivits ovan. Istället för att granska och analysera dokumenten i sin helhet och ta varje mening i beaktande fokuserar den summerande innehållsanalysen på ett specifikt innehåll eller specifik aspekt i hela dokumentet. Detta innebär att metoden tolkar och försöker kontextualisera meningen av det särskilda innehållet²⁷. I vårt fall har detta inneburit att vi i både besluten och domarna har fokuserat på styckena gällande straffsatsen samt beskrivningen av den gärning som begåtts. Vi har läst igenom hela dokumentet, dock har fokus sedan legat på de specifika delar vi ovan nämnde. Analysen av det för oss specifika innehållet har gjorts med hjälp av olika tematiseringar. Teman vi konstruerat innan första genomläsningen. Med detta som grund menar vi att vi kan få en uppfattning om den skilda synen på våldsanvändning i idrottens egna bedömningsorgan och hos de allmänna domstolarna samt också se hur dessa skilda bedömningar motiveras.

Då vi valt antalet dokument att analysera har vi stannat på tolv stycken beslut från disciplinnämnden och tolv stycken domar från den allmänna rätten. Anledningen till att vi valt just siffran tolv är eftersom vi har för avsikt att läsa igenom domarna och besluten noga och därmed genomföra en kvalitativ undersökning. Något som görs med ett lågt antal dokument²⁸. För att kunna komma fram till en slutsats senare i uppsatsen har vi analyserat och tolkat materialet mer på djupet, vilket kännetecknar den kvalitativa innehållsanalysen²⁹. Det innehåll vi då analyserat mer på djupet är som tidigare nämnts, styckena gällande straffsatsen samt beskrivningen av gärningen. Själva utförandet går att läsa mer ingående under kapitel 6.2.

Efter innehållsanalysen hade vi för avsikt att komplettera det material vi fick ut och gjorde därmed två stycken intervjuer. Våra intervjuer utformades som kvalitativa intervjuer. Detta eftersom vi var intresserade av att få fylliga och detaljerade svar samtidigt som vi ville att våra intervjupersoner skulle få prata väldigt fritt kring vårt berörda ämne³⁰. Då en kvalitativ

²⁶ Hsieh, Hsiu-Fang, Shannon, Sarah E. 2005. Three approaches to qualitative content analysis. Sage publications. S.1277

²⁷ Hsiu-Fang, Shannon s. 1284.

²⁸ Bryman s.506

²⁹ Bergström s. 50.

³⁰ Bryman s.413.

intervju utförs kan forskaren röra sig i väldigt många olika riktningar. Vi valde att utföra en semistrukturerad intervju, vilken kännetecknas av att forskaren inte har några direkta färdiga frågor. Istället bygger forskaren upp hela intervjun kring olika teman som på förhand tagits fram³¹. Inför de båda intervjuerna valde vi att utforma en så kallad intervjuguide. Då vi som ovan nämnts gjorde semistrukturerade intervjuer innehöll vår intervjuguide större teman med några tillhörande förbestämda frågor. Frågor vi hade för avsikt att få information kring under de båda intervjuerna. Guiden vi utformade grundar sig i stor del i McCrackens tankar kring hur en intervjuguide bör utformas. I inledningen av intervjun valde vi att först ställa allmänna frågor om intervjupersonen själv. Detta för att få en mer naturlig start på intervjun och släppa eventuella spänningar³². I själv huvudfasen på intervjun ville vi belysa de stora teman vi sedan tidigare skrivit upp och ställde därmed frågor kring dessa. Avslutningsvis sammanfattades det intervjupersonen sagt och därefter avslutades intervjun³³. Intervjuguiden går att finna som bilaga längst bak i uppsatsen. Intervjudelen genomfördes med två stycken personer. Vid de båda intervjuerna använde vi oss av samma intervjuguide. Detta för att vi hade för avsikt att de båda personerna skulle besvara samma typ av frågor.

Anledningen till vårt val av den semistrukturerade intervjuformen är då vi var väldigt noga med att låta intervjun vara flexibel och därmed låta vår intervjuperson tala fritt utifrån sina egna erfarenheter och åsikter³⁴.

För att få så mycket nytta som möjligt av intervjuerna valde vi att spela in dessa på våra smartphones. Då vi var en aning oroliga för den tekniska biten valde vi att båda två sköta inspelningen. Vi frågade naturligtvis intervjupersonen innan om det var okej att bli inspelad och det visade sig inte vara några problem i något av fallen³⁵. Anledningen till att vi valde att spela in intervjun var för att inte sitta och behöva anteckna konstant och därmed riskera att tappa fokus från själva intervjun.

³¹ Bryman s.415.

³² Ryen, Anne.2004. Kvalitativ intervju. Lund: Liber AB s.48

³³ Ryen s.55

³⁴ Bryman s.415.

³⁵ Ryen, s.57

6.1 Urval

Först och främst var vi tvungna att välja de dokument vi hade för avsikt att undersöka. Som tidigare nämnts valde vi att granska beslut från disciplinnämnden i ishockey samt domar från vårt allmänna rättssystem. Då vi valt vilka dokument vi ville analysera stod vi inför nästa val gällande inom vilken tidsperiod våra domar och beslut skulle ligga inom. Inom ishockeyfallen bestämde vi oss för att hålla oss till den senaste säsongen, det vill säga säsongen 2013/14. Detta eftersom vi var angelägna om att få beslut från disciplinnämnden under den senaste säsongen. Hade vi gått tillbaka till föregående säsong finns risken att deras bedömningsnivå antingen höjts eller sänkts vilket hade givit en orättvis bild av besluten. Då det visade sig att antalet beslut från disciplinnämnden under 2013/14 var ett hundratal insåg vi att alla dessa inte gick att analysera. Vi valde därför att genomföra en slumpmässig urvalsmetod och bestämde oss för att plocka ut tolv stycken beslut och analysera dessa³⁶.

Gällande domarna från den allmänna rätten såg urvalet en aning annorlunda ut. Eftersom det inte går att tala om några specifika säsonger inom rättsväsendet gick det inte att begränsa oss på ett liknande sätt som vi gjorde med disciplindomarna. Däremot kan de inom den allmänna rätten indela fall i år. Vårt fokus låg därmed på att först och främst se på fall av misshandel och vållande till annans kroppskada under 2014. Precis som med besluten från disciplinnämnden gjordes även detta urval för att vara så nära i tiden som möjligt. Vi insåg snabbt att antalet domar inom misshandelsfall var väldigt många. Dock var antalet misshandelsdomar där våldet gick att jämföra med ishockeyvåld inte lika enkelt att finna. Bland domar om vållande till annan kroppskada var det ännu svårare att finna domar innehållandes av ett våld som var jämförbart med det våld vi finner inom ishockeyn. Med detta i beaktande valde vi att granska tolv domar även här. Urvalsformen som vi utgått från då är ett så kallat strategiskt urval där vi beaktat en viss egenskap, i de här fallet våld som är jämförbart med det våld som finns inom hockeyn³⁷.

Valet av våra intervjupersoner gjordes genom ett så kallat målinriktat urval. Vi ville helt enkelt intervjua personer som var relevanta för vår forskningsfråga³⁸. Därmed föll vårt urval på två personer som har och har haft stor möjlighet att påverka rättsväsendet och dess intresse för våld mellan idrottsutövare. Genom att genomföra dessa två intervjuer var vår förhoppning

³⁶ May, Tim. 2011. *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB s.119

³⁷ May s.121

³⁸ Bryman s.434

att vi skulle få insyn i hur personer inom rättssamhället tänker och få reda på deras åsikter angående vår problematisering. Den förste intervjupersonen var den numera pensionerade överåklagaren tillika samhällsdebattören Sven-Erik Alhem och den andra intervjupersonen är en av Malmös högst uppsatta polischefer, Susanna Trehörning.

6.2 Tillvägagångssätt

För att finna besluten från disciplinnämnden i ishockey var vi tvungna att via mail kontakta tävlingsassistenten vid Svenska Ishockeyförbundet. Genom denna kontaktperson fick vi först reda på hur många beslut som tagits under säsongen 2013/14. Därefter valde vi att slumpmässigt välja ut tolv stycken ärendenummer och mailade tillbaka dessa. Utifrån de ärendenummer vi slumpmässigt valt mailade kontaktpersonen tillbaka besluten i sin helhet. Därefter påbörjade vi genomläsningen och analyseringen utav dessa beslut. Gällande de allmänrättsliga domarna har vi använt oss av de rättsdatabaser som Lund Universitet tillhandahåller.

För att finna misshandelsdomar och domar gällande vållande till annans kroppskada har vi sökt bland databaser och börjat läsa igenom domarna utifrån diverse kriterier. Dessa kriterier har bland annat varit att våldet som används i respektive fall ska spegla det våld som sker inom idrotten. Att exempelvis använda sig utav ett fall där en person blivit bestraffad för vållande till annans kroppskada efter att ha kört på en annan person under ett berusat tillstånd, är inte alls relevant. Detta då respektive våld aldrig går att finna inom idrotten.

Innan vi läst igenom vårt material bestående av beslut och domar kom vi fram till ett par kategorier eller teman. Detta gjordes för att lättare kunna grandska vårt material. Därefter tog vi ut, genom en summerande innehållsanalys, relevant information ur besluten och domarna för en analysering. En analysering som är en av den kvalitativa innehållsanalysens essentiellaste punkter³⁹. Som tidigare nämnts under metoddelen valde vi att analysera den information i dokumenten som hade med straffsatsen samt motiveringen kring straffsatsen att göra. Det ska dock poängteras än en gång att vi naturligtvis läst igenom dokumenten i sin helhet. Men fokus har genom vår summerade innehållsanalys legat på specifika ställen i dokumenten.

Kontakten till intervjuerna togs via mail och därefter bestämdes tid och plats för att genomföra intervjun. Som ovan nämnts spelades de båda intervjuerna in och därefter gjordes

³⁹ Bryman s.506

en transkribering av dem båda. Transkriberingen gjordes för att göra det lättare att analysera det material vi fått ut. Vilket resulterade i att vi kunde studera materialet mer detaljerat och därmed inte riskera att missa någon viktig information⁴⁰.

6.3 Etiska överväganden

Då vi analyserat och läst igenom olika rättsfall och disciplinnämndsbeslut, har vi naturligtvis kommit i kontakt med känslig information gällande andra personers integritet. Även om domarna och besluten är så kallade offentliga handlingar, har vi ändå valt att inte skriva ut personers namn eller personnummer. Detta val har gjorts eftersom vi inte vill riskera att informationen i någon mån skulle kunna skada personen⁴¹. Vi anser inte heller att det tillför något till uppsatsen genom att nämna specifika namn eller liknande. Intresset i uppsatsen ligger inte på att belysa någon speciell person utan istället försöka skapa en förståelse för hur disciplinnämnden samt rätten resonerar kring sin straffbedömning.

Innan de båda intervjuerna frågade vi intervjupersonerna om de var bekväma med att vi spelade in intervjun. Detta var inga problem för dem båda och intervjuerna spelades därmed in via två stycken smartphones. Efter intervjun ställdes även frågan om de båda kunde ställa upp med sina namn i uppsatsen. Inte heller detta var några problem för någon av dem. Därmed valde vi att nämna de båda intervjupersonerna vid deras riktiga namn.

6.4 Metodkritik

Det går att rikta kritik mot vårt sätt att ta fram teman från besluten och domarna. Genom att försöka finna strukturer och bakomliggande förklaringar i dokumenten utifrån en del parametrar. Innebär detta att vi kan ha missat information som skulle kunna vara vettig att använda sig av.

Genom att endast intervjua två personer, en från polisväsendet och en från rättsväsendet, är det naturligtvis omöjligt att finna korrekta svar på hur de olika organisationerna resonerar kring våra frågeställningar. För att finna svar på en sådan fråga krävs betydligt fler intervjuer, vilket i det här fallet inte blivit av kompletterande karaktär. Dock anser vi att genom våra två intervjuer har vi ändå fått en hint och hur de tänker inom de båda myndigheterna, vilket enligt oss är tillräckligt för att kunna ge svar på våra frågeställningar.

⁴⁰ Bryman s.421

⁴¹ Bryman s.137

7. Civilsamhällets bedömningar

För att få en ingång till ämnet gällande våld kommer först en introduktion till de juridiska bestämmelser som gäller vid idrottsvåld och våld i samhället, att ges. Först och främst kommer fokus att ligga vid de allmänrättsliga bestämmelserna så som samtycke, misshandel och vållande till kroppskada eller sjukdom.

7.1 Samtycke BrB 24 kapitlet 7§

Begreppet samtycke är en så kallad ansvarsfrihetsgrund, vilket innebär att en annars brottslig gärning inte räknas som brottslig vid ett specifikt fall då ett samtycke föreligger. Då samtycke föreligger innebär detta att ett medgivande till en viss handling utesluter ansvar för ett uppsåtligt brott. Detta förutsatt att samtycket varit frivilligt och lämnats av den person som den brottsliga handlingen ägnats emot. Skulle samtycket vara påtvingat genom något psykiskt eller fysiskt tvång är inte samtycket giltigt och därmed inte heller någon ansvarsfrihetsgrund⁴².

För att samtycke ska ha en ansvarsfriande verkan vid en specifik gärning krävs det att vissa förutsättningar är uppfyllda. För det första krävs det att samtycket måste ha lämnats av någon som är ”behörig att förfoga över det aktuella intresset”. I princip har var och en rätt att bestämma över sig själv, vad gäller barn och minderåriga kan vårdnadshavare lämna samtycke till vissa handlingar. Även minderåriga har möjlighet att bestämma över sig själva, dock endast om de anses vara mogna för det⁴³. Vidare krävs det även att personen som lämnat medgivande ska förstå innebörden av det samtycke personen i fråga har lämnat. Under vissa omständigheter, till exempel sjukdom eller berusning ställs det större krav på samtycket⁴⁴. Det krävs även att en person måste ha full insikt om relevanta förhållanden för att samtycket ska vara giltigt. Skulle personen som lämnat samtycke ha förvillats under några omständigheter kan samtycket inte godkännas och den eventuella handlingen därmed inte vara ansvarsfri⁴⁵.

Ur en tidsaspekt krävs det att samtycket som lämnats ska gälla under hela tiden då den aktuella handlingen begås. Sker handlingen under en längre tid krävs det att samtycke lämnas för hela den tid som handlingen begås under. Samtycket behöver inte förmedlas verbalt eller

⁴² Holmqvist, Lena, Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole och Wennberg, Suzanne. 2013. *Brottsbalken: En kommentar – del 2 brotten mot allmänheten och staten m.m.* 7.e uppl. Stockholm: Nordstedts juridik 24:7 s.1.

⁴³ Holmqvist m.fl. 24:7 s.2

⁴⁴ Holmqvist m.fl. 24:7 s.2

⁴⁵ Holmqvist m.fl. 24:7 s.3

vara uttalat, utan det kan även vara ett så kallat tyst eller inre samtycke. Blir det rättsliga åtgärder på grund av den brottsliga gärningen och personen som utsatts hävdar att han eller hon inte lämnat något samtycke, krävs det att det finns något som tyder på att samtycke förelegat⁴⁶.

För att samtycke enligt BrB 24 kapitlet 7§ ska vara ansvarsfriande ska brotten ha begåtts mot enskilda personer. Vid brott mot enskilda personer är det framförallt de brott som finns i BrB 3 kapitlet som kan bli aktuella i frågorna om samtycke⁴⁷. Det ska dock tilläggas att det finns andra paragrafer och kapitel i brottsbalken där samtycke också kan bli aktuellt, men till stor del är det brotten mot liv och hälsa i kapitel 3 som aktualiserar samtyckesfrågor. Vid grov misshandel finns det inget utrymme för att samtyckesfrågor ska bli aktuella för ansvarsfrihetsgrund. I regel gäller inte heller samtycke för ansvarsfrihet vid normalgraden av misshandelsfall. Vid ringa misshandel gäller dock samtycke som ansvarsfrihetsgrund. Samtycke kan gälla vid fall där misshandeln inte ses som ringa, utan istället går under normalgraden. Det krävs dock att den brottsliga gärningen i sådant fall haft en godtagbar avsikt. I de fall där samtycke inte gäller, exempelvis grov misshandel, kan ett eventuellt samtycke leda till ett minskat straffvärde⁴⁸.

7.2 Proposition 1993/94:130

Ur propositionen framkommer det att samtycke ger en väldigt stor ansvarsfrihet trots att idrottare blir mer eller mindre svårt misshandlade, både avsiktligt och oavsiktligt. Grunden för detta är framförallt att många sporter innehåller ett visst våld såsom tacklingar och slag. Naturligtvis är det inte endast misshandel som det kan röra sig om utan också vållande till annans kroppsskada eller sjukdom. Huvudregeln är att vid många sporter samtycker idrottarna till en viss mängd våld men dessa ramar frångås ofta. Ansvarsfriheten kan därför inte alltid göra sig gällande, utan istället när samtyckesgränsen överträds, rättfärdigar samhället en del regelvidrigheter⁴⁹.

⁴⁶ Holmqvist m.fl. 24:7 s.3

⁴⁷ Holmqvist m.fl. 24:7 s.4

⁴⁸ Holmqvist m.fl. 24:7 s.5

⁴⁹ Proposition 1993/94:130 ändringar i brottsbalken m.m. s.40

7.3 Misshandel BrB 3 kapitlet 5 §

Misshandelsparagrafen är uppdelad i fyra stycken olika svårhetsgrader. Under BrB 3 kapitlet 5§ finns svårhetsgraderna ringa misshandel och normalgraden av misshandel. I BrB 3 kapitlet 6§ finns svårhetsgraderna grov samt synnerligen grov misshandel⁵⁰.

I bestämmelsen beskrivs hur en person döms till misshandel om han eller hon orsakar annan person kroppsskada. Rekvizitet ”kroppsskada” innefattar inte enbart karakteristiska skador på kroppen. Med dessa karakteristiska skador menas till exempel sår, svullnader, benbrott eller ledskador. Utan kroppsskada kan även täcka olika skador på syn, hörsel eller andra funktionsrubbnings. För att en person ska kunna dömas till misshandel krävs det att den kroppsliga skadan eller den kroppsliga störningen inte varit allt för lindrig eller för kortvarig. Det räknas med andra ord inte som misshandel om en person utsätts för ett brottargrepp samtidigt som han eller hon väljer att ge upp direkt och därmed inte tillfogas någon smärta. Dock kan personen som utfört brottargreppet dömas för sitt tilltag ändå, han eller hon faller dock inte inom ramen för misshandelsbestämmelsen⁵¹.

I lagtexten har det inte ansetts som lämpligt att ange på vilka sätt misshandeln kan ske. En misshandel kan försiggå både genom slag och sparkar. Detta samtidigt som diverse tillhyggen såsom till exempel påkar eller slagträn och vapen kan användas. Med andra ord finns det ingen specifik misshandelssituation där det direkt går att peka på vilket straff som rätten ska döma ut⁵².

Straffet är enligt 3 kapitlet 5 § max två års fängelse för normalgraden av misshandel och för ringa fall gäller böter eller fängelse i högst sex månader. Straffskalan för ringa misshandel kom först efter en lagändring 1993:207.

Påföljderna för normalgraden av misshandel är att personen som utfört misshandeln ska dömas till fängelse. Att personen ska dömas till fängelse om inte misshandeln är ringa är praxis i Högsta Domstolen sedan 1990. Omfattar den ringa misshandeln lindriga fall av misshandel ska böter räcka som påföljd, fängelse ska enbart tillämpas vid undantag. Sådana

⁵⁰ Holmqvist, Lena, Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole och Wennberg, Suzanne. 2013. *Brottsbalken: En kommentar – del 1 brotten mot person och förmögenhetsbrotten m.m.* 7.e uppl. Stockholm: Nordstedts juridik 3:5 s2.

⁵¹ Holmqvist m.fl. 3:5 s2

⁵² Holmqvist m.fl. 3:5 s.3

undantagsfall skulle kunna vara då brottet gränsar till normalgraden av misshandel samt då förövaren begår återkommande brott av ringa art⁵³.

7.4 Grov samt synnerligen grov misshandel BrB 3 kapitlet 6 §

För att kunna bedöma en misshandel som grov skall det beaktas huruvida gärningen är utförd med särskild råhet eller hänsynslöshet. Samt hur detta står i paritet till hur allvarlig kroppsskadan på offret är och om handlingen kan betecknas som livsfarlig. Synnerligen grov misshandel betecknas däremot som det grövsta brottet och är av en allvarligare karaktär än grov misshandel. De särskilda omständigheter som beaktas är om brottet gett bestående men, om gärningen funnits synnerligen lidande samt om gärningsmannen visat synnerligen hänsynslöshet gentemot offret⁵⁴.

7.5 Vållande till kroppsskada eller sjukdom BrB 3 kapitlet 8 §

Den brottsliga handlingen beskrivs i lagtexten på ett väldigt öppet sätt. Handlingen i det här fallet är straffbelagd då en person, av oaktsamhet, tillfogar en annan person kroppsskada eller sjukdom som inte bedöms vara ringa. Sättet som denna handling sker på är inte beskriven i lagtexten och det finns helt enkelt ingen specifik handling som leder till vållande till kroppsskada eller sjukdom. Med andra ord kan en sådan handling ske på flera olika sätt, dock krävs det att den skada eller sjukdom som uppstår inte är av någon allvarligare art utan den ska beaktas vara ringa⁵⁵. Objektivt sätt krävs det att skadan eller sjukdomen inte är ringa medan oaktsamhet räcker för den subjektiva täckningen⁵⁶.

Skillnaden i dömandet mellan misshandel och vållande till kroppsskada eller sjukdom beror på om uppsåt eller oaktsamhet föreligger. För att dömas till misshandel krävs det att uppsåt föreligger. Det finns alltså en vilja och mening hos gärningsmannen för att skada en annan person. Vid vållande till kroppsskada eller sjukdom krävs det inget uppsåt, utan det räcker att oaktsamhet föreligger. En person kan dock dömas för både misshandel och vållande till kroppsskada eller sjukdom. Detta i fall då en person utför en misshandel och vållande till

⁵³ Holmqvist m.fl. 3:5 s.9-10.

⁵⁴ Holmqvist m.fl. 3:6 s.3-4.

⁵⁵ Holmqvist m.fl. 3:8 s.1

⁵⁶ Holmqvist m.fl. 3:8 s.4

kroppsskada uppkommer utöver misshandeln, även om detta inte var gärningsmannens uppsåt från början⁵⁷.

Som synes i bestämmelserna över både misshandel och vållande till kroppsskada eller sjukdom är uppsåtsbrott, så som misshandel, högre upp i straffskalan än vad oaktsamhetsbrott, än till exempel vållande till kroppsskada eller sjukdom är. Detta gäller i fall som berör normalgraden av brottet. I misshandelsbestämmelsen ligger straffet vid en fällande dom på högst två års fängelse. Medan straffet vid en fällande dom i vållande till kroppsskada eller sjukdom ligger på högst sex månaders fängelse.

⁵⁷ Holmqvist m.fl. 3:8 s.2

8. Idrottens bestraffningsregler

Efter den juridiska introduktionen kommer nu fokus att läggas vid idrottens egen självreglering och framförallt dess olika bestraffningsregler. Vid en första anblick går det att finna idrottens bestraffningssystem en aning komplext att begripa. För att klargöra systemet och dess bestraffningsorgan så tydligt som möjligt har vi använt oss av riksidsrottsförbundets stadgar. Ur dessa stadgar har vi tagit ut de paragrafer som är väsentliga för vår uppsats. Dessa paragrafer kommer nedan att ingåendes förklaras. Viktigt att ta i beaktning är att dessa regler tillämpas inom varje idrott som är medlemmar i riksidsrottsförbundet. Inom varje idrott finns en disciplinnämnd där följande regler är tillämpningsbara. Det är viktigt att notera att följande regler inte är direkta spelregler för själva idrotten, det vill säga regler som en matchdomare använder sig av. Istället är det övergripande regler som idrotternas respektive disciplinnämnd förhåller sig till.

Som tidigare nämnts har vi valt att inrikta oss på idrotten ishockey, där studien inriktar sig och undersöker ishockeyns disciplinnämnd. Under nedanstående förklaringsmodell kan ishockeyns disciplinnämnd återfinnas under SF, det vill säga på specialidrottsförbundets nivå.

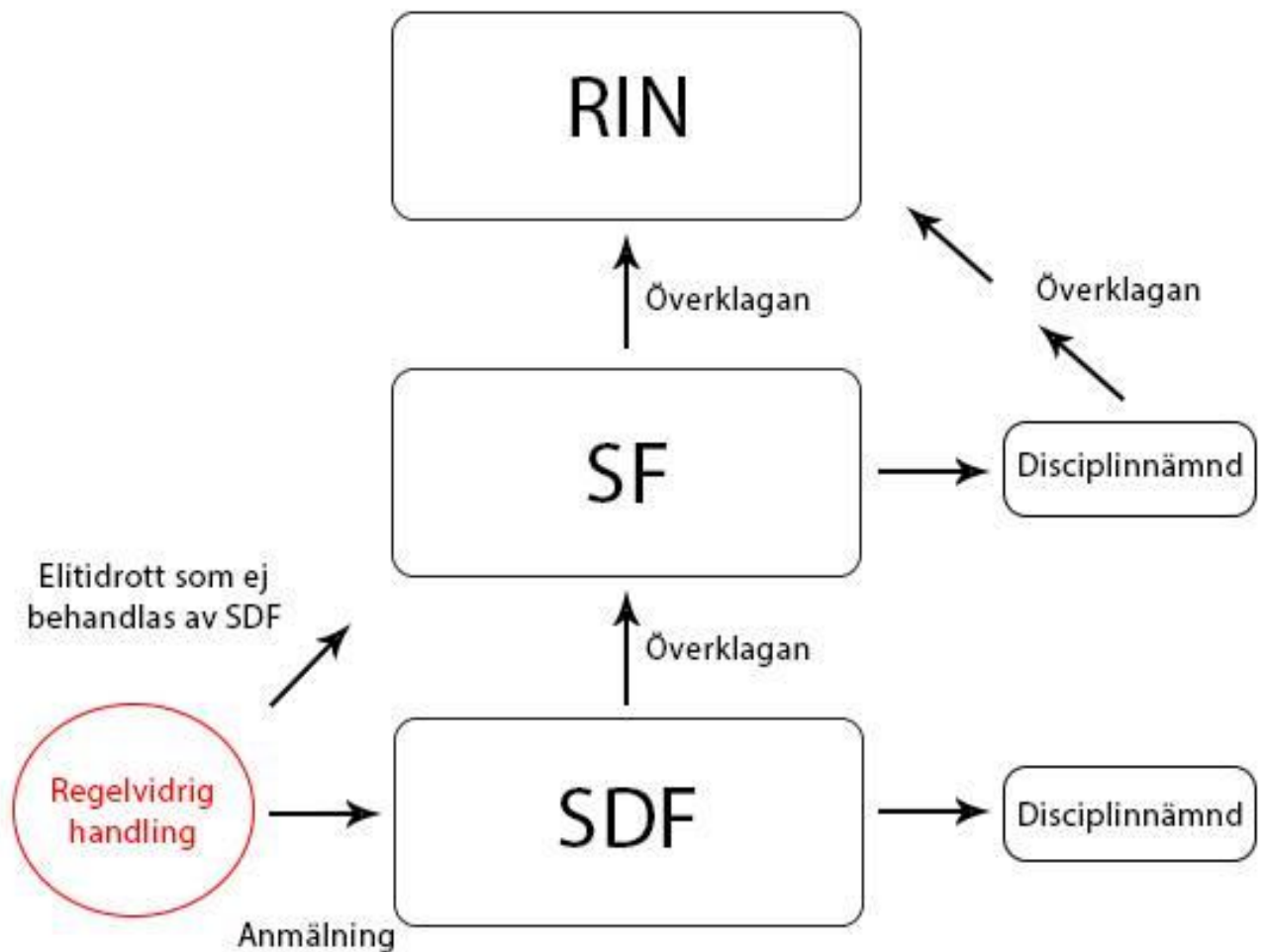
8.1 Bestraffningsorganen 14 kapitlet 8 §

Likt rättssystemets tingsrätt, hovrätt och högsta domstol har idrotten tre stycken prövningsorgan. Den första nivån benämns som specialidrottsdistriktsförbund, den andra i ordningen är specialidrottsförbundet och den tredje nivån är riksidsrottsnämnden⁵⁸. Dessa prövningsorgan fungerar däremot inte likadant som de rättsliga instanserna vad gäller den prövningsordningen. Det finns nämligen undantag som gör att olika specifika händelser kan hoppa över föregående organ. Exempelvis kan specialidrottsförbundet förbehålla sig rätten att straffa en regelvidrihet utan att behöva gå via specialdistriktsförbundet. Denna rätt gäller enbart vid regelvidriheter som skett vid utförandet av elitidrott. Anledningen till att specialidrottsförbundet gör på detta vis är framförallt på grund av ekonomiska och praktiska skäl, då en del fall inte kan behandlas på en lägre nivå⁵⁹.

⁵⁸ Malmsten, Krister. 2002. Idrottens bestraffningsregler: med förklaring. 4.e uppl. Stockholm: Nordstedts juridik s.82

⁵⁹ Malmsten s.83

För att underlätta förståelsen för hur idrotten handskas med gärningar som faller utanför de idrottsliga reglerna har följande modell tagits fram,

Figur 1.0⁶⁰

För att förklara flödesschemat av en regelvidrig handling inleds den regelvidriga handlingen genom att gå till specialidrottdistriktförbundets disciplinnämnd, SDF. Här stannar ofta de flesta anmälningar, eftersom dessa har skett på amatörmässiga nivåer. Det vill säga i lägre serier och divisioner. Ska överklagan ske från detta organ förflyttas anmälan till specialidrottsförbundet, SF. Ska händelsen återigen överklagas hamnar den därefter hos riksidrottsförbundet, RIN.

Vid behandling av elitidrott slipper anmälningen att gå via specialidrottdistriktförbundet. Anmälningen hamnar då istället direkt hos specialidrottsförbundet. Det vill säga att händelsen

⁶⁰ Tuwezén, Carl-Henrik och Wiklund, Pontus. Bild.

hoppas över distriktsnivån och hamnar direkt på en nationell nivå. Denna anmälan går sedan att överklaga upp till Riksidrottsförbundet.

Alla idrotter i Sverige, som är knuta till riksidrottsförbundet använder sig utav modellen som nyss förklarats. Dock får varje idrottsförbund välja vilket namn de vill ge de två första nivåerna, riksidrottsförbundet har dock alltid samma namn. I vår uppsats har vi som bekant valt att inrikta oss på idrotten ishockey där de givit SDF namnet efter vilket landskap de tillhör, exempelvis Skånes Ishockeyförbund, Smålands ishockeyförbund och så vidare. Medan specialidrottsförbundet har fått namnet Svenska Ishockeyförbundet.

8.2 Otillbörliga uppträdanden 14 kapitlet 2 § punkt 7

Det är under denna föreskrift som den vanligaste typen av anmälningar inkommer. Anledningen till detta är då bestämmelsen innefattar lättare våld och hot gentemot domare eller funktionär. Vilket är den vanligaste typen av regelvidrigheter som anmäls inom idrottrörelsen. Ett exempel på vad som krävs för en anmälan kan då vara hur en tävlande, under pågående tävling, uppträtt förolämpande mot en funktionär och därmed blivit anmäld. Utifrån ett våldsperspektiv utövare emellan är det i synnerhet det lindriga våldet, till exempel knuffar och hot som tas upp i den här bestämmelsen. Grövre våld, så som slag eller slag med tillhyggen faller in under ”våldsparagrafen” som redovisas nedan⁶¹.

8.3 Våldsparagrafen 14 kapitlet 2 § punkt 8

Med våld betraktar paragrafen att någon sparkar, slår, knuffar hårt, skallar eller med likartad misshandel som förorsakar annan kroppsskada. För att övergreppet ska kunna anses som våld ska situationen för tilltaget överskrida den nivå som kan anses som rimlig för idrotten. Bestämmelsen innefattar även situationer där kroppslig kontakt är otillåtet. För att utveckla och exemplifiera bestämmelsen, behöver inte och är oftast inte en eftersläng eller att med för stort tilltag för att förhindra en målchans, tillräckligt för att gärningen ska betecknas som våld. Däremot om gärningen är av en sådan grad att handlingen uppenbart är till för att skada en mottävlande blir paragrafen användbar⁶². Eftersom punkten även innefattar hot om våld gör den idrottare som med avsikt försöker skada någon annan sig skyldig till en regelvidrighet.

⁶¹ Malmsten s.39

⁶² Malmsten s.40

Detta kan exempelvis vara ett knytnävslag som missar av någon anledning. Personen kan trots att slaget missar ändå dömas under paragrafen gällande våld⁶³.

Det är oftast denna paragraf som ishockeyns disciplinnämnd använder sig av vid sina bedömningar av ishockeyspelare och deras regelvidrigheter.

8.4 Påföljder 14 kapitlet 3 §

Innan påföljderna presenteras är det viktigt att förstå att dessa skiljs från de egna tävlingsbestraffningarna som är sportens eget reglemente. Detta innebär att specialidrottsförbunden och specialdistriktsförbunden kan dela ut egna straff efter det att idrottaren har drabbats av sportens egna tävlingsbestämmelser. Anledningen till att ett fall kommer upp till specialidrottsförbunden eller specialdistriktsförbunden skulle vara om domaren i sporten inte kan utdöma ett tillräckligt hårt straff, utan vänder sig till först till första nivån för behandling av ärendet. Disciplinnämnderna vid de båda organen kan givetvis inte döma hursomhelst utan måste förhålla sig till de påföljder som riksdistriktsförbundet har stadgat om⁶⁴.

Första straffarten är tillrättavisning, den andra är böter och den tredje är diskvalifikation. Ur bestämmelsen framgår det också att kombinationspåföljder är möjligt, trots att huvudregeln är det motsatta. Det ska då vara formulerat i idrottens egna regler att det är utförbart. Anledningen till att kunna frångå huvudregeln, om att gå via första nivån, är på grund av handledningen av elitidrottspersoner. Som tidigare nämnts tas elitidrottspersoner inte upp i specialdistriktsförbunden utan skickas direkt till det nationella specialidrottsförbundet. Orsaken till detta är att spelaren ska få en så rättvis bedömning som möjligt. Med tanke på elitidrottens allvar är det viktigt att det i alla fall bedöms av mer eller mindre samma personer för att få en konsekvent granskning⁶⁵. Exempelvis kan hockeyspelare dömas till ett par matchers avstängning, beroende på hur allvarlig spelarens förseelse är. Dock kan en eller två av dessa matcher omvandlas till böter. Detta innebär att spelaren snabbare kan vara tillbaka i på idrottsarenan igen.

⁶³ Malmsten s.41

⁶⁴ Malmsten s.61

⁶⁵ Malmsten s.62,63

8.5 Tillrättavisning 14 kapitlet 4 §

Tillrättavisningsstraffet är den absolut lättaste påföljden bland riksidrottsförbundets stadgar. Den som gjort något regelvidrigt får därmed ett skriftligt besked om vad som gjorts fel och att regelverket bör följas i fortsättningen. Görs inte detta, ses handlingen inte som ringa längre och därmed kommer och en ny anmälan utfärdas. Detta resulterar i att någon av de två andra påföljderna i straffskalan kommer föreligga och ett strängare straff kommer att delas ut⁶⁶.

8.6 Böter 14 kapitlet 5 §

Åläggs den felande personen straffet böter ska dessa betalas till det specialidrottsförbund där handlingen har ägt rum. Bötesbeloppet kan max uppgå till 500 000 svenska kronor och ska betalas senast fyra veckor efter att beslutet tagits. Utifrån de praxis som finns för alla sporter, är det ofta tränare som får detta straff. Exempelvis när de lämnat oriktiga uppgifter angående laguppställningar och dylikt. Det finns också fall där den felande vägrat att betala böterna och därefter dömts till diskvalifikation istället⁶⁷.

8.7 Diskvalifikation 14 kapitlet 6 §

Diskvalifikation innebär att en person inte får delta i någon form av tävling eller uppvisning samt utöva uppdrag i den specifika idrottsgren där regelbrottet skett. Skulle företeelsen vara så pass allvarlig kan diskvalifikationen gälla för alla idrottsliga sammanhang. Ett exempel på detta skulle kunna vara dopningsfall, det vill säga om en person dopar sig i ishockey, får personen inte utföra någon annan idrott heller. Tiden för diskvalifikationen kan som längst vara två år, ner till en vecka eller den tid som krävs för att ett specifikt antal tävlingstillfällen. Förbundet för idrotten kan också ta med i sin bedömning att diskvalifikationen inte bara ska gälla i match- eller tävlingssituationer. Diskvalifikationen kan även gälla träning i anslutning till förening eller medlemskap⁶⁸.

8.8 Straffmätning 14 kapitlet 7 §

Vid straffmätningen finns det två graderingar nämligen ringa och grov. När våld har använts ska straffmätningen i huvudregel alltid vara märkbar. Våld gentemot en i samma lag ska

⁶⁶ Malmsten s.63

⁶⁷ Malmsten s.64-65

⁶⁸ Malmsten s.68,70

därför också ge straffet diskvalifikation. Bestämningen gällande ringa eller grov så krävs det vid grov att alla omständigheter täcks in. Straffet bör ses som ringa om omständigheterna kan ses som förmildrande. Exempel på detta kan vara om den felande blivit provocerade, försökt skydda någon annan från våld, överträtt gränsen för självförsvar eller om våldet fått en avsevärd kraftigare utgång än vad som initialt varit menat. Avses företeelsen som grov brukar handlingen inneha överfall, våld när spelet varit stoppat eller på en plats långt ifrån spelet.

Upprepade förseelser ska ses som en försvårande faktor vilket ska leda till strängare straff. Att återfalla i regelöverträdelser ska också anses som en försvårande komplikation, däremot inte om den tidigare överträdelsen ligger långt borta i tid, oftast två säsonger. Återfaller personen i samma typ av företeelser ska det också vara hårde krafttag. Aldern på förövaren ska också tas i beaktning. Utövare under 18 år får oftast skonsammare straff än andra idrottsutövare med högre ålder⁶⁹.

⁶⁹ Malmsten s.71

9. Materialinsamling

För att presentera vårt resultat på ett så enkelt och tydligt sätt som möjligt har vi valt att presentera de rättsfall och beslut vi granskat genom två teman. De teman vi valt att utgå ifrån är a) Straffsystemens beskrivning av den felaktiga gärningen och b) Straffskillnaderna rätten och disciplinnämnden emellan.

De olika allmänna rättsfall vi har studerat har uteslutande handlat om två stycken brottsrubriceringar vilka är de vi ovan beskrivit, nämligen BrB 3 kapitlet 5 § misshandel samt BrB 3 kapitlet 7§ vållande till annans kroppskada eller sjukdom.

9.1 Straffsystemens beskrivning av den felaktiga gärningen

Störst skillnader finner vi då de båda straffsystemen beskriver själva förfarandet under den brottsliga eller felaktiga gärningen. För att kort redovisa vilken relevans gärningsbeskrivningen har, vill vi kort klargöra dess betydelse. I rättegångsbalken 20 kapitlet 1 §, beskrivs det att gärningsbeskrivningen som anges är det domstolen måste förhålla sig till vid dömande i fall. Paragrafen kompletteras också ytterligare med rättegångsbalken 30 kapitlet 2 §. I paragrafen görs det gällande att domstolen inte får lyfta andra parametrar än de som framgår i rättsprocessen. De två ovan nämnda paragrafer är viktiga att ha i åtanke inför materialinsamlingen.

I disciplinnämndens beslut beskrivs, som tidigare nämnts, gärningen väldigt kortfattat och enbart det mest essentiella tas upp. I ärendenummer 103b-13/14 beskriver disciplinnämnden följande gärning som är uppe för granskning.

”Av anmälan framgår att X blir uppsökt av Y som startar ett slagsmål. Y tar tag i X och styr ner honom i hans zon. Därefter kastar Y handskarna och börjar slå flera slag mot huvudet. X kastar också sina handskar och ger igen med några slag. X var minst aktiv och utdelade tre till fyra slag mot huvudet”⁷⁰

Som synes är framställningen av själva gärningen oerhört kort och väldigt bristfällig på detaljer. Läsaren får enbart en kort redogörelse av hur själva händelsen gått till. Utan det videomaterial som disciplinnämnden använder sig av i sin bedömning blir händelsen svår att visualisera för läsaren. Att beskrivningen också innehåller oprecisa ord eller rättare sagt

⁷⁰ Ishockeyns disciplinnämnd 103b-13/14

redogörelser som inte är exakta som därmed gör beskrivningen mer diffus. Denna typ av formuleringar är återkommande i flertalet utav fallen och kan exempel på dessa kan vara "...utdelat många slag med knytnävarna utan handskar"⁷¹ , "...utdelat tre-fyra slag utan handskar mot huvudet på en motspelare."⁷² och "...delar ut ett antal slag med sin klubbhandske"⁷³. Sättet att framställa händelser genom detta oexakta tillvägagångssätt gäller framförallt slagsmål och andra handgemäng mellan spelare. Vänder vi istället blickarna mot de beslut där den felande akten istället gäller tacklingar eller nedvärderande kommentarer är beskrivningen mycket mer precis om vad som skett. Att beskrivningen är mer detaljrik gäller vid en jämförelse mellan tacklingar och slagsmål. Viktigt att notera är att framställningen fortfarande är vag i jämförelse med allmänna rättens redogörelse. Ett tydligt exempel på detta är hur disciplinnämnden väljer att beskriva en tackling mot huvudet.

*"...utdelade en avsiktlig tackling mot huvudet på en motspelare. Tacklingen utdelades mot en spelare som inte var puckförare och därmed inte tacklingsbar. Motspelaren var helt oförberedd på att bli tacklad och hade ingen möjlighet att skydda sig. X hade även lätt kunnat undvika att utdela tacklingen. Enligt Disciplinnämndens bedömning var tacklingen mycket farlig och respektlös."*⁷⁴

Liknande typ av fall där händelsen också fått en mer detaljrikt framställning gentemot slagsmålsbesluten är i beslutet 133-13/14 där disciplinnämnden uttrycker sig enligt följande "gjorde en plötslig förändring av åkriktningen, skar in framför motspelaren och utdelade den anmälda tacklingen"⁷⁵. Skillnaden mot slagsmålsbesluten blir tydligare, då det inte förekommer någon slags oklarhet rådande vad som skett. Ett annat exempel på hur formuleringen kring händelsen varit tydlig, är då en spelare fällt en nedvärderande kommentar till en domare. Kommentaren har inte funnits med på någon ljudupptagning. Trots detta finns den ordagrant utskriven i beslutet. Citeringen är gjord utifrån vad den tilltalade domaren och den assisterade domaren hört⁷⁶. Dessa mer detaljrika beskrivningar är något vi finner förkommande i alla disciplinnämndens beslut, bortsett från slagsmålsfallen. Vilket blir tydligt i besluten 151-13/14 och 32-13/14.

⁷¹ 128a- 13/14

⁷² 112-13/14

⁷³ 101 – 13/14

⁷⁴ 137-13/14

⁷⁵ 133-13/14

⁷⁶ 105-13/14

I beslut 101 – 13/14 är beskrivningen mestadels lik beslutet ovan. Beslutet ovan, 103b – 13/14, handlade om ett slagsmål. I beslut 101 – 13/14 har disciplinnämnden valt att framställa förfarandet på ett likande sätt. Dock har de valt att mer noggrant beskriva de skador som uppstått till följd av det våld som skett.

”Av anmälan följer att X forcerar in i målområdet och kommer i kontakt med målvakten Y. Det uppstår tumult och Y delar ut ett antal slag med sin klubbhandske mot X ansikte. X blir skadad och blodvite uppstår på näsan. Matchläkaren meddelar domaren ett befarat brutet näsben och hjärnskakning på X”⁷⁷

Återigen återges våldshändelsen på ett oprecist sätt där antalet slag inte redovisas på ett korrekt och exakt sätt. Annars är stycket ovan relativt detaljrikt för att vara ett beslut från disciplinnämnden vad gäller slagsmål. Vilket gör att skillnaden gentemot den allmänna rätten väldigt stor. För att sätta det i ett komparativt förhållande till rätten, är den brottsliga beskrivningen i rätten är betydligt mer utförliga och avsevärt precisare. Detta tar sig bland annat uttryck i rättsfall B 6639-13. I fallet väljer rätten att använda sig utav följande formulering,

”...X hade åkt runt med kamrater i sin i Idre, där festivalen Idre-Yran pågick. När bilen skulle tankas hindrades den från att komma fram till bensinpumpen av personer som stod vid bensinstationen, bl a Y som slog knytnäven i motorhuven. X, som hade gått ut ur bilen för att handla mat, gick fram och frågade vad som hände. Y och X hamnade i diskussion med varandra och de knuffade på varandra. X fick sedan ett slag och föll till marken. Han blev medvetslös”⁷⁸

Förutom den precisa handlingen avser också rätten att beskriva bakomliggande händelser bättre och i mycket större utsträckning än vad disciplinnämnden gör. Genom denna tydligare beskrivning är det lättare för läsaren att skapa sig en förståelse och visualisation av den uppstådda händelsen och dess händelseförlopp. Beskrivningarna som den allmänna domstolen använder sig av är givetvis längre och ännu mer utförliga än vad det utklippta citatet ovan visar. Dock är citatet ett väldigt bra exempel om hur målände den allmänna rätten väljer att beskriva sina fall. De lämnar inte något åt slumpen, i den mån där oklarheter kan förekomma.

⁷⁷ 101 – 13/14

⁷⁸ Rättsfall, B 6639-13

Detta kan också jämföras med disciplinnämndens beslut där beskrivningen om bakomliggande orsaker till felande handlingar knappt tas upp. De få orsaker som framförs är endast av den karaktär att den berörda spelaren får uttala sig väldigt kort. I ett av disciplinnämndens beslut har spelaren framfört att han blivit provocerad under matchens gång. Därefter har det uppstådda våldet blivit en följd av provokationerna⁷⁹. Andra exempel kan vara att spelaren hävdar att han exempelvis ska ha fullföljt efter en målchans⁸⁰, framhållit att tacklingen inte var meningen att ta på det sätt som den gjorde⁸¹ eller att det gick för fort för att stanna⁸². I vartenda beslut nämns spelarnas tankar, som oftast även innefattar att den andra spelaren måste vara beredd på ett visst typ av våld. Men spelarens ord tas sällan i någon större beaktning. Istället använder sig disciplinnämnden av en videogranskning, vilken alltid kör över spelarnas åsikter och tankar.

Tidigare förklarades hur ishockeyspelarnas egen version mer eller mindre negligeras av disciplinnämnden. I den allmänna rätten ges den misstänkte allt större plats. Detta visas i de allmänna domarna där den misstänktes återgivning av det som inträffat beskrivs väldigt tydligt. Det går tydligt att följa vad den misstänkte anser om den handling han eller hon eventuellt har begått och om personen anser sig vara skyldig eller inte. Exempel på detta finner vi i det allmänna fallet B 2604-13 där den anklagade personen, Y, beskriver sin egen handling på följande vis

”... X utdelade ett slag som träffade i tinningen. Y trodde att han skulle få mera stryk och utdelade själv slag för att freda sig. Y vet inte hur de hamnade på marken. Han satt över X. Denne fortsatte att slå honom. Då slog Y tillbaka och sade åt X att ge sig. Då han gjorde det gick Y från platsen”⁸³

Som det går att utläsa av ovan skrivna citat så får den misstänkte väldigt tydligt beskriva sin version av handlingen. Detta samtidigt som rätten lämnar stor plats i domen för att beskriva hur den tilltalade ser på själva situationen. Fallet B 4324-13 beskriver ytterligare hur den misstänktes egen version lämnas stor plats i domen. Personen säger följande i ett kort utdrag från sin redogörelse

⁷⁹ 111-13/14

⁸⁰ 101 – 13/14

⁸¹ 137- 13/14

⁸² 135-13/14

⁸³ B 2604-13

”...han var rädd och tog tag i X nacke med den ena handen och tryckte ner denne mot bordet. Han hade rest sig och när han tog greppet och anledningen till greppet var att han inte ville ha stryk”⁸⁴

Personen i fallet ovan beskriver alltså att han hävdar nödvärn. I alla domar som vi berört lämnas plats till den tilltalades version. Detta styrks tydligt i följande domar B 6639-13, B 4881-13, B 13679-13 och B 1110-13 där gärningspersonernas egna versioner tydligt beskrivs och avhandlas.

Som vi tidigare nämnt bortser inte disciplinnämnden helt ifrån spelarens egen utsaga. De har alltid med korta anförande från spelare. Ett sådant anförande kan till exempel beskrivas på följande vis

” X har i huvudsak anført att båda spelarna gav varsin knuff, varefter Y slog sju slog mot X huvud. Han kände sig då tvungen att släppa handskarna och försvara sig”⁸⁵

9.2 Straffskillnaderna rätten och disciplinnämnden emellan

Jämförs straffskillnaderna mellan disciplinnämnden och den allmänna domstolen syns klara differenser. Detta då straffsystemen är olika utformade. Inom de båda systemen är skillnaderna på straffen inte annorlunda gentemot varandra. Att bli dömd för misshandel av normalgraden ger också det vanliga straffet är villkorlig dom samt samhällstjänst där antalet timmar varierar, 50 timmar är dock det timtal som mest frekvent uppkommer i våra domar. I domarna beskrivs hur 50 timmars samhällstjänst symboliserar en månads fängelse. Exempel på denna straffsats finner vi i B 2604-13, B 4881-1384, B 4324-13 samt B 14536-13. Däremot när särskilda omständigheter blir inkorporerade i fallen, blir också utgången annorlunda och straffet skärps. Exempel på vad som utger dessa särskilda omständigheter finns tydligt i fallen B 1110-13, B 6639-13 och B 814-13 där de tilltalade deltagit i brottslighet vid tidigare tillfällen. Därmed bör dessa personer bedömas hårdare än personer som begår en brottslig handling för första gången. Denna omständighet, det vill säga att personen tidigare ägnat såg åt brottslighet, är en omständighet som även disciplinnämnderna använder sig av. I ett beslut från disciplinnämnden beskrivs följande *”Det förhållandet att X*

⁸⁴ B 4324-13

⁸⁵ 128b-13/14

*nu gör sig skyldig till återfall medför att han ska bestraffas något hårdare än Y*⁸⁶. Den här typen av formuleringar återkommer även i fler beslut. I ytterligare ett beslut uttrycker sig disciplinnämnden följande sätt *”Att det nu är fråga om återfall kort efter den förra förseelsen ska påverka påföljden i skärpande riktning*”⁸⁷.

Dock är straffen från disciplinnämnden betydligt lindrigare än den allmänna rätten och leder allt som oftast till böter samt några matchers avstängningar. Det går inte att finna någon specifik praxis för hur stort bötesbelopp eller hur många matchers avstängning som disciplinnämnden dömer ut. Böterna inom disciplinnämnden styrs beroende av hur mycket individen i fråga tjänar och går efter en speciellt utformad bötestabell. Antalet matcher som en spelare kan bli avstängd ändras från fall till fall, ett exempel finns i beslutet 137- 13/14 där den berörda spelaren döms till elva matchers avstängning. Vilket är extremt i jämförelse med de andra fallen där spelarens avstängning ofta hamnar mellan två till fyra matcher. Det tillhör också praxis inom disciplinnämnden att skära ner på antalet matchers avstängning och istället omvandla någon match till böter. På så sätt minskas längden av straffet och spelaren kan vara tillbaka i spel fortare. Detta är något som inte görs i den allmänna rätten. Visserligen kan den allmänna rätten döma ut skadestånd, men det är inte något som lindrar strafflängden. Skadeståndet i rätten betalas till motparten för exempelvis sveda och värk⁸⁸. Vid fråga om böter, i ishockeysammanhang, betalas dock dessa direkt till disciplinnämnden och inte till den spelare som blivit utsatt för den felaktiga gärningen.

En viktig aspekt att påvisa, gällande de olika straffbedömningarna, är att i det i de båda straffsystemen är mer eller mindre samma typ av våld som brukas. Dock skiljer sig bedömningsnivån avsevärt gällande vilket straff disciplinnämnden eller rätten väljer att döma ut. Inom hockeyn bedöms spelaren hårdare om han använt sig av klubban som tillhygge. Spelaren döms också hårdare om han delat ut en ojuste tackling då motspelaren inte varit beredd. Ett exempel där klubban har använts våldsamt är i beslut 32-13/14 där vederbörande först delat ut en kraftig tackling och efter avblåsning använt klubban för att skada en motspelare. Straffet disciplinnämnden valde att dela ut var fem matchers avstängning. I beslut 111-13/14 har klubban använts i en svingande rörelse, likt ett slagträ. Disciplinnämnden har även i det här fallet valt att döma ut fem matchers avstängning. I rättsfall B 4221-13 har den tilltalade med hjälp av en flaska och en knuten näve slagit en annan människa i huvudet.

⁸⁶ 128a-13/14

⁸⁷ 112-13/14

⁸⁸ B 3853-13

Påföljden för denna handling har uppgått till sex månaders fängelse. Tingsrätten anser i nämligen att handlingen varit livsfarlig då ett tillhygge har använts.

Straffsanktionen hos disciplinnämnden vid rena slagsmål bedöms i regel med någon matches mindre avstängning än vid tacklingar. Därmed skiljer sig disciplinnämnden även här vid en jämförelse med hur den allmänna rätten ser på slagsmål. I den allmänna rätten döms allt som oftast samhällstjänst ut, vilken är tänkt att symbolisera ett fängelsestraff. Med andra ord finner vi stora skillnader mellan idrottens och den allmänna rättens straffsanktioner då våld har brukats.

Gällande paragrafen vållande till annans kroppskada har det framkommit att oaktsamhetsbedömning inte används som en förmildrande omständighet inom ishockeyn. Då oaktsamhet kommer i användning inom ishockeyn faller det in under samtyckesregleringen, därmed slipper spelaren att bli bestraffad. När en spelare däremot försöker använda oaktsamhet som en förmildrande omständighet i sin version av händelsen, blir han allt som oftast bestraffad. I sådana fall ges inte oaktsamhetsbegreppet någon hänsyn. Ett exempel på detta finner vi i beslut 135-13/14 där spelaren i sin version hävdar att handlingen var en olyckshändelse i hög hastighet. Denna förklaring accepteras inte av disciplinnämnden och straffet delas ut precis som vanligt. I beslut 137-13/14 använder sig spelaren av ett likadant argument, men ärendet blir hanterat på ett liknande sätt.

I den allmänna rätten blir oaktsamhetsrekvisitet den förmildrande omständighet som ändrar brottets art från misshandel, till det lindrigare straffet vållande till annans kroppskada. Vilket därmed även resulterar i en lindrigare straffskala. I fall B 1140-13 samt B 2534-13 har en person knuffat en annan men uppsåtet har inte varit att den andra personen ska bryta sin handled. Tingsrätten har efter en utredning bedömt att oaktsamhet föreligger och därmed lindras straffet hos gärningspersonen.

9.3 Intervju 1, F.d. överåklagare och numera samhällsdebattören Sven-Erik Alhem

Alhem är i sin intervju väldigt noga med en specifik punkt, vilken han belyser under flera tillfällen i intervjun. Han menar att alla människor, oavsett bakgrund, yrke eller andra parametrar, ska vara lika inför lagen. Alla människor är lika värda och ingen får behandlas annorlunda vad gäller den straffrättsliga biten. På frågan hur Alhem ställer sig inför att

idrottens utövare i mångt och mycket särbehandlas vad gäller våld. Detta i jämförelse med hur vanliga samhällsmedborgare blir Alhem en aning konfunderad innan han väljer att uttrycka sig på följande vis,

"Jag anser att ingen organisation, eller ingen ämbetsutövare eller annan ska tillåtas själv att bilda sig ett eget normsystem utan ska underkasta sig samhällets normsystem, alltså straffrättsligt"

Alhem drar en parallell till hur kriminella grupperingar fungerar i det svenska samhället idag. Där han menar att dessa grupperingar har ett eget regelsystem och väljer att straffa sina medlemmar själva. Utan all jämförelse i övrigt menar Alhem att idrottens bestraffningssystem fungerar ungefär på samma sätt. Han menar att det finns ledare och andra företrädare som menar att den allmänna rätten ska hålla fingrarna i styr och förespråkar att idrotten tar hand om sin bestraffning själv. Alhem är under hela intervjun väldigt noga med att påpeka att hans åsikter gällande straffrättslig prövning enbart gäller då den våldsamma överträdelsen är av ett flagrant inslag. Han menar att det måste finnas ett visst överseende med att till exempel tacklingar misslyckas eller att en olyckshändelse sker.

Det som inte går att förutse inom ramen för det regelsystem som finns och det idrottsutövarna därmed samtyckt till genom att utöva idrotten, bör enligt Alhem prövas rättsligt. Han uttrycker sig på följande sätt,

"Sen menar jag såklart inte, vilket en del kritiker menar att jag har sagt att man ska vara petimeter så att man anser att alla normöverträdelser inom idrottsutövning ska prövas av åklagare. Det är ju att gå för långt, därför får det interna regelsystemet ta hand om det genom avstängningar och varningar och allt vad det är"

På frågan varför han inte tror att rätten tar upp fler fall inom idrotten menar Alhem att frågan är ganska komplex. Han menar att polis och åklagare har skyldighet att göra en anmälan om det finns misstanke om brott. Men genom att idrotten är så tydliga med att de vill sköta bestraffningen själva, tror Alhem att åklagare och polis väljer att inte ta upp en anmälan. Alhem menar att detta beror på att polisen eller åklagare riskerar att få motta stor kritik vid ett sådant förfarande. Detta är något han själv blivit varse om då han för något år sen uttalade sig om just idrottsvåld och fick många hatmail skrivna till sig. Han tar upp skillnaden då en

åklagare tar upp en anmälan vid en dödsskjutning inom kriminella gäng. I dessa fall möts inte åklagaren av någon kritik då den allmänna bilden är att åklagaren i fråga gör helt rätt. Dödsskjutningar är något som måste utredas. Vid våld inom idrotten finns det däremot ett motstånd mot att åklagare ska blanda sig och åklagarens arbete blir betydligt jobbigare och svårare. Något Alhem menar kan få en betydande roll i frågan om åklagaren inleder en förundersökning eller ej.

Han menar även att det under årens lopp byggts upp en slags machokultur kring ishockeyn. En kultur som gjort att spelarna inom sporten absolut inte vill anmäla varandra. Normen inom idrotten säger helt enkelt att en eventuell anmälan är fel. Alhem föreslår att en skyldighet hos ledare och domare om att ta upp en anmälan vid en flagrant överträdelse skulle kunna bättra på statistiken och leda till fler anmälningar. Han menar även att den kommersiella aspekten spelar in då den manliga idrotten idag genererar oerhört mycket pengar. Många som gillar ishockey går dit för att se lite "action" och skulle de då ta bort denna action genom att poliser och åklagare anmäler idrottarna, finns även risken att publiken tappas.

Vidare menar Alhem att det inte sänder ut särskilt bra signaler att idrottsrelaterat våld inte tas upp. Att inte samhället tar avstånd från våldet inom idrotten anser han vara olyckligt, han säger följande,

"Det medför ju en viss del av tillåtelse. Det stryker ju under att man själv inom idrottsvärlden reder ut sina problem. Det straffrättsliga normsystemet gäller inte oss, de signalerna sänder man ju ut"

Utifrån ett samhällsperspektiv menar Alhem att många människor i samhället blir förledda av synen som finns inom ishockeyn. Till exempel "vi löser det själva inom idrotten" eller som många spelare brukar använda sig av "den som ger sig in i leken får leken tåla". Genom att förespråkarna för idrotten överdriver sina argument för att låta idrotten själva sköta sin bestraffning tror han att samhällets medborgare kan få en förmildrande syn på idrottsvåldet. Exempelvis menar Alhem att samhällsmedborgare ofta uttrycker sig "är det inte bättre att polisen är ute och klarar upp inbrott än sitter och studerar ishockey?".

I det stora hela har Alhem ingenting emot att idrotten har ett eget regelsystem, bara det inte blir ensamt för sig. Han menar att det inte heller får bli någon sammanblandning mellan det

interna regelsystemet och rätten. Det interna regelsystemet ska inte ha någon påverkan på när det ska bli en rättslig prövning och vice versa. Det som irriterar honom är dock att många inom ishockeyns regelsystem absolut inte vill ha in rätten och hävdar att de klarar det bäst själv.

9.4 Intervju 2, Susanna Trehörning, Kriminalchef Malmöpolisen

Genom hela intervjun är Trehörning noga med att poängtera att hon är strikt motståndare till all det typ av våld som förekommer innanför idrottens ramar. Hon påpekar att detta våld inte har någonting med idrotten att göra. Men att det på något sätt ändå accepteras. Trehörning uttrycker sig enligt följande

"Ingen annanstans, förutom på idrottsarenorna, är det okej att slå någon på käften. Jag tycker det är fel och framförallt väldigt skrämmande"

Något som oroar Trehörning är att hon tycker det finns en stor acceptans inom samhället där ingen riktigt reagerar på att våld får ske inom idrotten utan några direkta repressalier. Hon menar att samhället på något sätt har byggt in dessa normer och värderingar trots att det finns en lagstiftning som säger att det inte är okej. Normen säger helt enkelt att det är okej att slåss på en idrottsarena och enligt henne är den allmänna uppfattningen är att som idrottare på en idrottsarena får tåla att bli utsatt för våld. Vidare menar Trehörning att det blivit ett så pass starkt normsystem kring ishockeyn att det blivit omöjligt att tränga in i. Något hon tror kan påverka poliser och åklagare till att inte vilja anmäla våld som sker inom idrotten. Trehörning säger följande

"Alla poliser som går på en ishockeymatch har ju egentligen skyldighet att anmäla om de ser ett uppenbart brott. Men normen för att det är okej med våld är på något sätt starkare än vår lagliga skyldighet att upprätta en anmälan"

För att förändra den samhälleliga bilden är Trehörning övertygad om att det måste finnas en stark vilja i samhället. En vilja som bör sträcka sig från den vanliga samhällsmedborgaren till den folkvalda politikern. Hon påpekar att det måste till en debatt där frågan hur vi egentligen kan acceptera våld på idrottens arena, men inte i samhället i övrigt. Det måste helt enkelt till en normförändring och en attitydförändring i samhället. På frågan om Trehörning anser att det

finns någon liknande arena i samhället där det finns en liknande acceptans mot idrottsvåld svarar hon först nej. Men efter att ha tänkt efter ett tag så nämner hon den svenska skolan. Hon säger följande,

"Jag tror att skolan har varit lite skyddad verkstad innan, där man kunnat komma undan med diverse våld. Dock tror jag detta har ändrats nu på senare tid. Dock tror jag att det kan se annorlunda ut beroende på vilken skola man studerar. Lundsberg och deras eget normsystem kring våld är ett lysande exempel"

Bland våld på skolor har polisen jobbat mycket med att komma ut direkt och ta upp anmälningar, detta för att få till en attitydförändring som säger att våld är fel. Detta tror hon dock inte skulle kunna funka inom idrotten och menar att det blivit "platt" fall direkt. Trehörning påstår att det skulle bli rabalder och menar att samhället tycker att polisen blivit galen. För att nå fram till en förändring i framtiden är Trehörning säker på att något drastiskt måste ske. Någon spelare måste skadas väldigt allvarligt och i så fall skulle debatten kring idrottsvåldet kunna komma upp till ytan.

10. Teori

10.1 Spelets regler, spelets idé

För att försöka förklara fenomenet våld inom ishockeyn har vi valt att använda oss utav Håkan Hydén och hans teori om spel och regler, där han jämför vårt svenska samhälle med ett spel⁸⁹. Han riktar sig framförallt till hur arbetslivsregleringen ser ut och försöker jämföra det med hur sportens värld ser ut. Att jämföra samhälle och spel är inte Hydén ensam om, rättsvetenskapmannen Alf Ross har tidigare jämfört samhället med ett schackspel. Han menar att en regel i schack fungerar eftersom de båda deltagarna accepterar regeln. Lite på samma sätt är det i samhället angående gällande rätt. Det är de regler som samhället accepterar som gäller i vårt samhälle⁹⁰.

Inom alla typer av spel skapas ett så kallat rambeslut, rambeslutet kan sammanfattas som ett slags verktyg med kriterier för att framgång inom spelet ska nås. För att framgång skall frodas måste det finnas en förståelse för hur spelet ska spelas, vad som ska göras samt hur spelet begränsas⁹¹. Hydén väljer att använda sig av spelet fotboll som ett exempel där den övergripande idén för spelet handlar om en kamp mellan två lag, något som liknar samhället i många avseenden⁹². Rambeslutet kan sägas vara spelets idé om vad som ska uppnås då handlingen utförs.

Då spelets idé är bestämt och spelet är igång uppstår det meningsskiljaktigheter, för att spelet ska kunna fortgå måste dessa konflikter lösas. För att se det utifrån fotbollsperspektivet kan konflikterna till exempel vara att någon tar bollen med handen och för att lösa tvisten måste spelarna komma överens om hur denna konflikt ska lösas. Vilket leder till att gemensamma regler skapas. På samma sätt går det att se hur samhällets spelregler fungerar. Att konflikten måste lösas är alla överens om, annars går det inte att spela vidare. Denna typ av konfliktlösningssystem kallas för normbeslut⁹³. Efter att regler har producerats krävs det också att dessa omsätts i praktiken. Då omständigheter och situationer hela tiden förnyas och är annorlunda tillkommer det en bedömningsfråga. Bedömningen mellan normbeslutet och

⁸⁹ Hydén, Håkan. 1985. *Arbetslivets reglering*. Lund: Liber AB s.12

⁹⁰ Hydén s.13

⁹¹ Hydén s.14

⁹² Hydén s.14

⁹³ Hydén s.14

handlingen mynnar ut i ett tillämpningsbeslut. I mångt och mycket kan tillämpningsbeslutet sammanfattas som tolkningen av normbeslutet, som i sin tur härstammar från rambeslutet⁹⁴.

Utifrån dessa tre komponenter kan spelet utvecklas i den mån spelets idé förändras, något som definieras genom rambeslutet⁹⁵. Rambeslutet påverkar i sin tur på två olika fronter. Först och främst har den sin påverkan i norm- och tillämpningsbesluten sedan har den en stor påverkan för hur spelets idé och riktning ska se ut⁹⁶. För att återkomma till Hydéns exempel om fotboll går det att se hur spelet har vuxit från lekstadiet och nått en professionell nivå, där konkurrensen finns på fler plan än enbart mellan två lag. Ambitionen för lagen och spelarna att bli bättre utvecklas, de vill bli mer konkurrenskraftiga och viljan att vinna blir allt större⁹⁷. Spelet har utvecklats i den riktningen att det inte längre är en kul fritidsaktivitet utan numera är en kapitalistisk produktionskedja⁹⁸. Därmed blir också nöjet för intressenter större och genomsyrar spelets idé. I takt med idrottens egen utveckling skapas det också ett mervärde för alla intressenter runt omkring, därför kommer verksamheten att utgå från en ekonomisk synvinkel, en kapitalistisk varuproduktion. Det är framförallt intressenter till spelet som fört utvecklingen till den punkt med de kommersiella värden den idag innehar. Alla som är knutna till spelet på något sätt blir därför också villiga att acceptera den förändring som sker, så länge spelets existens inte hotas⁹⁹. En sådan förändring skulle till exempel kunna vara att spelet blir tuffare. Problematiken är därför att spelets idé driver fram förändringar och drar idrotten åt ett håll, medan spelets regler och bestraffningar inte ingår i den förändringsprocess som krävs.

Själva tanken om en kapitalistisk varuproduktion växer fram genom att det finns ett bytesvärde att handla med. Varan kan inte bara produceras utan att det finns någon typ av marknad eller handlingskraft, som är villiga att köpa¹⁰⁰. Förenklat stiftar rambeslutet utvecklingen och ordningen för hur spelets idé och regler ska se ut. På samma sätt går det att se hur rambeslutet, trots sin avsaknad av politisk kraft, påverkar utvecklingen för de rättsliga och politiska systemen i samhället¹⁰¹.

Bo Carlsson väljer att belysa underhållningsvärdet i idrotten som en viktig aspekt. Med dagens växande kommersialisering och professionalism påverkas idrottens normativa

⁹⁴ Hydén s.15

⁹⁵ Hydén s.17

⁹⁶ Hydén s.20

⁹⁷ Hydén s.30

⁹⁸ Hydén s.18

⁹⁹ Hydén s.20

¹⁰⁰ Hydén s.21

¹⁰¹ Hydén s.24

struktur¹⁰². Carlsson menar att personer på läktaren, det vill säga publiken som går och ser på idrotten som utövas, tenderar att påverka idrottens normer kring våld¹⁰³. Publiken som tar sig till idrottens arenor går inte enbart dit för att se på själva matchen eller tävlingen, de lägger även stor vikt vid att få underhållning och valuta för sina pengar. Skulle idrotten bli allt för strikt och följa sina regler till punkt och pricka riskerar sporten att bli alldeles för förutsägbar och tråkig att titta på¹⁰⁴. Ett scenario där sporten blir tråkig kommer minska intresset vilket leder till att publiken ej skulle komma på matcherna, något som vore en mardröm för både klubbarna och idrotten i sig¹⁰⁵. Enligt Carlsson ligger idrottens problematik i att hitta en balans mellan å ena sidan underhållning och njutning och å andra sidan kontroll och reglering¹⁰⁶. Misslyckas idrotten med detta och inte bestraffar regelöverträdelser ordentligt finns det en risk att våldskulturen utvecklas och blir än mer kraftig än den är nu¹⁰⁷. Carlsson hävdar härmed att publiken på läktaren, med sina krav och förväntningar på underhållning, kan skapa ett idrottsligt klimat där våldet blir en del av underhållsvärdet av att gå på till exempel ishockey. Det vill säga att spelets regler blir influerade beroende av de förändringar som spelets idé driver fram¹⁰⁸.

¹⁰² Carlsson s.151

¹⁰³ Carlsson s.150

¹⁰⁴ Carlsson s.24

¹⁰⁵ Carlsson s.24

¹⁰⁶ Carlsson s.26

¹⁰⁷ Carlsson s.57

¹⁰⁸ Carlsson s.151

11. Analys

Genom vår innehållsanalys, av rättsliga domar samt beslut av ishockeyns disciplinnämnd, går det att särskilja mönster som blir tydliga för ishockeyn. Att våld inom idrotten bestraffas lindrigare än våld ute i samhället var information vi förstod redan tidigt i uppsatsen. Detta var även något vi fick konfirmerat genom vår innehållsanalys. Utifrån denna fick vi en mer specifik syn på vilka skillnader som finns gällande bedömningen av våld. Som innehållsanalysen har visat finns det stora skillnader mellan hur den allmänna rätten och hur ishockeyns disciplinnämnd bedömer felaktiga våldsgärningar. Det står klart i besluten från disciplinnämnden att våldet som brukas på idrottsarenorna uppfyller rekvisiten för misshandel och vållande till annans kroppskada.

Innehållsanalysen har visat att disciplinnämnden tar skriftligt avstånd från våld och framförallt slagsmål. Detta då de i varje beslut hänvisar till att våldet inte är en del av ishockeyn. Trots denna motivering delas det knappt ut några tillräckligt kännbara straff. Vilket inte minst syns då spelare är tillbaka på isen bara någon vecka efter att den regelvidriga händelsen ägt rum. Från disciplinnämndens sida skulle de enkelt kunna ta avstånd och verkligen visa att våld inte ska ingå i spelets idé, likt hur de försökt att göra med kraftigare tacklingar. Detta då vi har sett att vårdslösa tacklingar har ett högre bestraffningsvärde än slagsmålen. Bestrafningen är dock fortfarande inom väldigt lindriga gränser vid en jämförelse med motsvarade våld i samhället. Med bakgrund av vår innehållsanalys får vi en känsla av att disciplinnämnden mer eller mindre vill tysta ner och inte problematisera våldet i någon större utsträckning. Genom att inte problematisera våldet tillräckligt menar vi att disciplinnämnden omedvetet sänder ut en tillåtande attityd till våld. Besluten i disciplinnämnden blir även för snabbt behandlade och våldsbeskrivningen i beslutet blir väldigt snabbt överstökad. Detta att jämföra med de tydliga våldsbeskrivningarna i den allmänna rättens domslut. Likt materialinsamlingen visat beskrivs våldshandlingen oerhört tydligt i den allmänna rättens domslut. Denna beskrivning är av största vikt då tingsrätten eller hovrätten ska fatta ett beslut. Inom ishockeyn finns det inget liknade tillvägagångssätt. Våldshandlingen beskrivs enbart kort och oprecist. Något som är märkligt med tanke på att disciplinnämnden använder sig utav videogranskning från matcherna.

Hur kan då acceptansen för det förekommande våldet, i ishockeyrinken, förklaras? Till vår hjälp kommer de teorier ovan beskrivna att användas. För att ytterligare stärka argument och lyfta problematiken kommer de intervjuer med rättsväsendets förgrundsfigurer att nyttjas.

Utifrån det presenterade materialet har det framkommit att det finns stora skillnader mellan samhällets och ishockeyns sanktionssystem, framförallt i strafflängd och beskrivningen av våld. Efter många års utveckling av samhället och ishockeyn ser fortfarande spelets idé ut som det initialt en gång gjorde. Däremot har konsekvenserna av spelets idé, i takt med samhällsutvecklingen, förändrats. Ishockeyn har genomgått en stor förändring från den amatörism som en gång speglade ishockeyn och dess spelidé. Från början kan det tänkas att spelets idé bestod av ett glatt gäng, som med hjälp av klubbor av trä samt en svart gummibit, försökte göra mål på varandra. Ishockeyn befann sig på en väldigt primitiv nivå och det kan tänkas att spelet endast genomfördes för spelarnas egen vinning och tillfredställelse. Numera spelas inte ishockeyn enbart för spelarnas eget välbehag, utan även för diverse intressenter. Trots den mer avslappnade inställningen inför sporten är det viktigt att notera att spelets idé ändå grundade sig i en tävling med en viss konkurrens.

Spelets idé om varför sporten utövades och till vilken nytta beskrivs som rambeslutet för ishockeyn. Värdegrunderna var på ett enkelt stadium och utefter dessa formades också ett regelverk för att spelet skulle flyta på, ett normbeslut. Ur detta förhållande skapades tillämpningsbesluten för att spelet skulle kunna fortgå på ett så naturligt och fungerande sätt som möjligt. Vid en första analys är det enkelt och säga att det är domarna som bär huvudansvaret för att tillämpningsbesluten håller hög och likvärdig standard för alla matcher, vilket det också är. Domaren skapar med hjälp av normbesluten de tillämpningsbeslut som ska vara lika för alla spelare. Vårt ställningstagande har dock inte varit att analysera hur pass bra domarna utför sitt arbete. Istället har vi inriktat oss mot det högre organet, disciplinnämnden, vars huvuduppgift är att döma spelare till ett längre straff. Utifrån innehållsanalysen har det framkommit att våldsynen från ishockeyns disciplinnämnd är alltför svag kontra den allmänrättsliga. Givetvis finns det omständigheter inom idrottens värld som agerar som förmildrande och då tänker vi främst på frågan om samtycke. En fråga vi senare kommer ta upp och belysa.

I takt med att samhället utvecklats har konsekvenserna av ishockeyns idé förändrats över åren. I ett Sverige där idrotten blir allt mer kommersialiserad och professionaliserad följer

ishockeyn givetvis i dessa spår och yttre faktorer blandar sig i ishockeyn. Den yttre faktorn som bidragit till utveckla och tänja ut ishockeyns spelidé mest, är det ekonomiska systemet. Bo Carlsson hävdar att elitidrott i dagens Sverige drivs alltmer av ett underhållningsvärde. Publiken går till en idrottsarena för att se på ett intressant idrottsevenemang där underhållning är en viktig del av helhetsupplevelsen. För alla idrottsklubbar och föreningar är pengar en oerhört viktig aspekt. Utan pengar finns det ingen grund för att fortsätta sin verksamhet. Ur en ekonomisk synvinkel är publiken därmed oerhört viktig för att generera pengar till klubben eller föreningen och därmed ge den möjlighet att utvecklas. Även ishockeyförbundet har ett intresse i att klubbarna har mycket publik, genom mycket publik ökar intresset för deras sport och förbundet tjänar därmed också mer pengar. Att då skapa ett underhållningsvärde inom sporten ligger därmed i högsta grad i både klubbarna och förbundets största intresse. I takt med att ett underhållningsvärde eftersöks av både ishockeyklubbar och ishockeyförbund utvecklas spelets idé, själva normbeslutet tänjs ut på alla håll och kanter då en central del är att publiken känner sig underhållen. Produktionskedjan får då en tydlig vinkel då underhållningsvärdet kan påverka klubbens biljettpriser samt vad ishockeyn som industri blir värt rent sponsormässigt. Det ekonomiska systemet påverkar även de sociala faktorer som i sin tur inverkar på våldet inom ishockeyn.

Som vi redan nämnt har pengarna inom sporten vuxit kontinuerligt sedan hockeyn blev en publiksport. Desto mer pengar som finns att tjäna desto fler intressenter runt omkring vill också kunna få sin del av kakan. Exempel på intressenter kan vara publiken, sponsorer, ägare och dylikt, intressenterna sträcker sig dock högre än så i näringskedjan då spelarna själva blir indragna. Vid framgång för ett lag blir det också mer intressant att investera i. Chansen för spelarna att tjäna mer blir därför också större och därmed blir viljan att vinna matcher och mästerskap mer än bara en ära. Den ekonomiska biten tar också över till den nivån att de sociala normerna på planen blir förändrade. Spelarna börjar offra mer och är att bereda att gå längre för att nå sina mål. Genom denna utveckling blir också våldet mer förekommande och accepterat hos både spelarna och intressenterna.

Kan detta då förklara varför våldet inom idrotten och i det här fallet ishockeyn accepteras? De sociala normerna på planen har utvecklat spelet till att bli hårdare och mer våldsbenäget. Trots denna utveckling befolkas fortfarande läktaren av en stor skara människor. Med tanke på att publiken inte sviker går det att säga att våld inom ishockeyn idag ses som en del av den underhållning ishockeyintressenterna vill se. Att säga att intressenterna enbart vill se slagsmål

är inte rätt, men att säga att de kan se våldet som en slags krydda till den övriga matchen är fullt möjligt. Skulle det då tas större krafttag mot våldet inom ishockeyn och utdelas hårdare straff och så vidare vid regelvidrigheter, tenderar spelet att bli tråkigt. Precis som Carlsson tar upp i sin teori kan en sådan känsla hos publiken bli förödande. Ett tråkigt spel, genererar ingen inkomst för varken klubbar eller spelare och ingen inkomst genererar i sin tur att klubbarnas verksamhet tvingas läggas ner. Med andra ord kan våldsamheterna inom ishockeyn blivit en konsekvens av spelets idé och rambeslut under de senaste åren, det vill säga en del av underhållningsvärdet. Hydén förklarar hur alla som är involverade i spelet på något sätt kan acceptera att spelets idé utvecklas, så länge det inte hotar själva spelets existens. Att bestraffa våldet allt för hårt kan med andra ord generera till ett tråkigt spel att titta på, vilket inte alls rimmar med det underhållningsvärde som publiken idag söker. Spelets existens hotas därmed, något varken klubbarna eller ishockeyförbundet är intresserade av. Våldet blir då ett accepterat inslag i ishockeyn och dess idé för att inte riskera en tråkig sport som därmed kan leda till att publik och andra intressenter tappar engagemanget för sporten.

Många av de våldshandlingar som sker på ishockeyplanen bör rent allmänrättsligt bedömas som misshandel eller vållande till annans kroppsskada, vilket vi tidigare tagit upp. Vår materialinsamling har visat på att ishockeyn i största möjliga mån vill sköta sina egna beslut och släpper inte in den allmänna rätten för att bedöma våldshandlingar. Något som blir väldigt tydligt då det knappt finns några som helst rättsliga fall ifrån svensk elitidrott. Trots att åklagare och poliser är skyldiga till att anmäla en våldshändelse vid misstanke om brott görs inte detta. I vårt intervjumaterial menar både Alhem och Trehörning på att normsystemet inom ishockeyn är oerhört starkt, något som tidigare också konfirmerats av vår innehållsanalys samt Eugene och Gibson i tidigare forskning. Det är för både åklagare och poliser oerhört svårt att ta sig in i idrotten och kräver ett stort mod. Alhem påpekar att han själv uttalat sig inom ramen för hur mycket våld som bör vara tillåtet inom ishockey innan rätten ska gripa in, med resultatet att han blivit totalt negligerad och nästintill hånad av personer inom idrotten. Det är alldeles uppenbart att idrotten och i det här fallet ishockeyn vill klara sig själv och vill inte under några som helst omständigheter ta in rätten i sin våldsbedömning. Detta fenomen går att härleda till vår ovan nämnda teori där den ekonomiska aspekten spelar en viktig roll. Ishockeyn vill helt enkelt inte riskera att sportens underhållningsvärde försvinner med ett minskade intresse som följd. Något som skulle kunna ske om rätten går in och dömer ishockeyspelare till rättsliga följder. Detta då spelarna själva börjar spela betydligt mer schysst och på så sätt bidrar till ett långsammare och mindre

actionfyllt spel. Spelets idé får med andra ord inte hotas genom att rätten kommer in i idrotten och blandar sig.

Hur kan våldet inom ishockeyn effektivast behandlas? Ovan har vi visat på att det finns en acceptans, gällande våld, inom ishockeyn bland både spelare och intressenter. Dock kvarstår frågan om vem som bör bedöma våldet på planen. Under kapitlet angående den tidigare forskningen har vi berört frågan gällande vem som ska vara ansvarig för bedömning av våldet inom idrotten. Det har framkommit att de två bedömningssystemen är idrottens egen disciplinnämnd samt den civilrättsliga bedömningen. Frågan vem av dessa som är mest lämplig beskrivs tydligt i den tidigare forskningen, där det mesta pekar på att det självreglerande bedömningssystemet är att föredra. Hicks pekar bland annat på hur en egen disciplinnämnd har en betydligt snabbare bedömningsprocess, detta tillsammans med att en egen nämnd har avsevärt större kunskap inom den egna idrotten. Vidare pekar han på hur det krävs starka bevis inom civilrätten och hur bevisbördan kan leda till att många idrottsmän skulle gå helt fria vid en civilrättslig bedömning. Eugene och Gibson pekar även på hur ishockeykulturen, med dess normer och värderingar gällande våldsamheter, skulle göra det mycket svårt för civilrätten att bedöma ishockeyvåld. Ytterligare fördelar och nackdelar har diskuterats i kapitlet gällande tidigare forskning. Men den omständighet som berörs mest gällande diskussionen om en egen självreglering eller en civilrättslig bedömning, är samtycke.

Ur en svensk kontext beskrivs samtycket i 24 kapitlet 7§ BrB. Det finns utrymme för ansvarsfrihetsgrunder, vilket i vanliga fall inte skall gälla vid misshandel av normalgrad. Däremot när det finns en sorts godtagbar acceptans för handlingen kan även misshandel vid normalgraden ingå i denna paragraf. Ur propositionen 1993/94:130 ges det också medhåll till denna tankegång då den beskriver hur högt samtycket är trots att idrottsmännen blir kraftigt misshandlade. Som huvudregeln då beskriver är samtycket på en väldigt hög nivå, speciellt för ishockey eftersom detta är en så kallad kontaktsport. Problematiken vid samtycket är när idrottsmännen trampar utanför dessa samtyckesgränser, ansvarsfriheten ställs då på sin spets. Standen påvisar hur samtyckesfrågan är problematisk inom idrotten. Han menar att samtycket kan leda till att idrottsmän går fria vid en rättslig bedömning. Detta eftersom samtycket är oerhört komplext inom kontaktsporter som ishockey. Det är svårt för rätten att påvisa att den våldshandling som skett inte faller under regeln om samtycke. Alhem menar i vår interju att samtyckesbegreppet är något som många idrottspersoner använder sig av. Enligt honom är uttrycket ”den som ger sig in i leken, får leken tåla” en

vanligt förekommande formulering. Uttrycket är enligt vår uppfattning föråldrat och kan leda till en viss problematik angående samtyckesfrågan. Då konsekvenserna av spelet har förändrats går det att säga att spelet är långt mer än en lek nuförtiden. Samtycket inom ishockeyn finns latent inbyggt inom sporten och inga enskilda spelare uttrycker ett individuellt samtycke. Det kan därmed finnas svårigheter i att definiera vad ishockeyspelarna egentligen har lämnat samtycke till. Problematiken kring samtyckesfrågan tyder på hur svårt civilrätten hade fått att bedöma det våld som sker inom ishockeyn. Civilrätten är helt enkelt alldeles för trubbig för att anses som effektiv. Detta med tanke på dess beviskrav och andra krav som måste vara uppfyllda.

Bortsett från frågan om samtycke finns det även ytterligare aspekter som talar för att en självreglering inom ishockeyn är mest effektiv. Skulle rättssystemet bli integrerat ännu mer och börja ta i våldshandlingar, kommer också konsekvenserna av spelets idé bli fler. Förutom hur den ekonomiska vinkeln där intressenterna finns kommer det finnas en motpol i form av rättssystemet. Eftersom rättssystemet är mycket kantigare och mer formellt kan ishockeyn förstöras av långdragna utredningar där spelaren, klubben och intressenterna kommer bli lidande. Helt plötsligt kan du ha fem spelare som inte är brukbara för de sitter i diverse processer. Klubbarna måste därmed fylla på med spelare antingen underifrån eller externt. Tas spelarna underifrån kommer ishockeyn påverkas negativt då kvalitén sjunker och publiken sviktar. Skulle spelarna tas in externt bli klubbarna ekonomiskt lidande då de har fler lönekuvert att dela ut. Spelarna är helt enkelt viktiga för att intressenterna ska fortsätta att just vara intressenter och inte lämna sporten. Detta står helt i förhållande till den tidigare diskussion där tråkigt spel leder till färre intressenter och ekonomiska förluster. Om civilrätten varit inkluderad hade konsekvenserna av spelet tagit ytterligare ett utvecklingssteg. Ur ishockeyns synvinkel är med andra ord blir en självreglering effektivast och är att föredra framför en civilrättslig bedömning.

Att en självreglering är mest effektiv till att bedöma idrottsvåld är något vi fastslagit ovan. Frågan vi då bör ställa oss är hur mycket en självreglering kan ta ansvar för. Riskerar våldet att bli så pass allvarligt att en självreglering förlorar greppet.

Både Trehörning och Alhem har i sina intervjuer varit negativa till att en självreglering ska ta hand om de våldsamheter som sker på en idrottsplan. De har dock varit tydliga med att övergreppen ska vara av viss grad för att civilrätten ska blanda sig. Trehörning menar att det finns en problematik kring att dagens samhälle inte anser dagens idrottsvåld vara särskilt

problematiskt. Hon menar att det inte finns någon vilja i dagens samhälle att förändra det våld som idag förekommer. Samt att den allmänna synen är att våld inom ishockeyn mer eller mindre ingår. Det finns också tendenser från Alhems egna upplevelser kring hur han ville att en förändring skulle till, då han istället blev hotad från alla möjliga håll. Dessa beskrivningar skulle gå att härleda till hur pass starkt samhället är och hur intressenterna agerar för att fortsatt tillåta våld på ishockeyplanen och därmed indirekt inte vill ha in civilrätten i ishockeyn. Hydén tar i sin teori angående normer upp att det krävs en allmän acceptans för att en norm eller en regel ska kunna verka. Utan samhällets uppbackning blir normen eller regeln nästintill omöjlig att införa. Med andra ord kommer rätten inte kunna ta sig in i idrotten och försöka stävja det våld ishockeyn nu innefattar, så länge den inte har samhället på sin sida. Alhem berättade i sin intervju att han fått mailhot då han skrivit nedsättande om det våld som finns idag inom idrotten och i detta fall ishockeyn. Detta samtidigt som Trehörning förklarar att hon förstår att poliser inte gör anmälan mot våld inom idrotten på grund av den massiva kritik som riktas mot dem därefter. Dessa erfarenheter tyder på att samhället mer eller mindre accepterar och stödjer det våld som idag finns inom ishockeyn. Så länge samhället har denna accepterande syn, tillsammans med ishockeyns ekonomiska utveckling, kommer rätten få det oerhört tufft att ta sig in i ishockeyn och rättsligt påverka denna.

Med ovanstående information i beaktning verkar inte samhället bry sig särskilt mycket om det våld som förekommer inom idrotten. Ett självregleringssystem anses vara lämpligt bland människor inom ishockeyn samt experter på området, men även av samhället i stort. Så länge våldet håller sig på den nivå som det är nu, det vill säga tämligen grovt, men ändå inte så pass grovt att det väcker anstöt hos gemene man, kommer självregleringen fylla sin funktion. Den stora prövningen blir dock den dag då våldet når oproportionerliga gränser och någon spelare eller ledare skadas riktigt allvarligt av den våldsamma händelsen. Vid en sådan händelse kommer samhället enligt vår uppfattning att få upp ögonen ordentligt för det våld som förekommer på isen. För att sporten inte ska förlora åskådare, intäkter och legitimitet blir det sannolikt nödvändigt för sporten att självregleringen vrider utvecklingen i en mer acceptabel riktning sett ur samhällets genom lagstiftning i övrigt fastslagna normer.

En intressant aspekt är att Trehörning tar upp att skolan har tendenser att likna idrotten i den bemärkelsen att den blir särbehandlad av rätten. Detta eftersom skolans normsystem har varit så pass starkt att eleverna blir bestraffade inom det egna systemet. Ett tydligt exempel på detta är händelserna på internatskolan Lundsberg, där de äldre av tradition förnedrat de yngre

eleverna med diverse lekar och bestraffningar. Detta utan att några repressalier. Under 2013 uppdagades det dock att hänsynslösa misshandlar ägt rum då bland annat två pojkar blivit brända med ett strykjärn. Först efter att ett strykjärn används vid en misshandel reagerade samhället och många kritiska röster höjdes mot att något måste göras. Händelserna ledde till att de berörda personerna dömdes rättsligt samtidigt som skolinspektionen stängde Lundsberg under sex månader¹⁰⁹. Trehörning berättade i vår intervju att hon tror det krävs att något anmärkningsvärt händer på ishockeyplanen innan rätten och samhället kommer opponera sig emot. Händelserna på Lundsberg visar på att exceptionella händelser är något som krävs innan samhället reagerar. Antagligen är verkligheten sådan att något våldsamt övertramp, likt händelserna på Lundsberg, fordras för att samhället ska reagera och ställa självregleringen på sin absoluta spets. För att sia i en sådan händelse skulle det till exempel kunna vara att en spelare får motta ett så kraftigt våld på isen att han antingen dör eller får bestående men.

¹⁰⁹ <http://www.dn.se/nyheter/sverige/skolinspektionen-stanger-lundsberg/> (Hämtat: 2014-05-09)

12. Slutsats

Att det fanns skillnader mellan hur våld bedöms i samhället och inom idrotten var information vi mer eller mindre redan visste om. Vår innehållsanalys syftade först och främst till att skapa ett empiriskt stöd för påståendet att våld bedöms lindrigare inom idrotten. Vi ville framförallt se vilka skillnaderna var och hur de faktiskt såg ut. Efter innehållsanalysen kan vi med säkerhet säga att skillnaderna finns, framförallt i strafflängden och gärningsbeskrivningen, mellan den allmänna rätten och ishockeyns bestraffningssystem.

Utifrån analysen och Hydéns teori om spelets idé och spelets regler, kompletterat med Carlsson tankar om underhållningsvärde går det att komma fram till en förklaring till varför ishockeyn mer eller mindre accepterar det våld som förekommer på isen. Under de senare decennierna har idrotten utvecklats och blivit mer kommersiell och professionell. En utveckling som gjort att antalet intressenter kring idrotten har ökat. I vårt fall har vi behandlat sporten ishockey där publik och sponsorer utgör en stor del av dess elitverksamhet. I takt med att ishockeyn utvecklats har också intressenternas krav på underhållning ökat. Spelarnas motivation att vinna har i takt med den ekonomiska utvecklingen också blivit allt större. Spelets idé är fortfarande likadant som det en gång varit. Däremot har konsekvenserna av spelets idé förändrats. Detta är något som kan härledas till den ekonomiska utvecklingen. I takt med att intressenterna vill se underhållning och spelarna och klubbarna tjänar allt mer på att vinna kommer våldsutvecklingen att fortsätta. Ishockeyn och dess förbund är inte intresserade av att utföra åtgärder som i någon mån skulle riskera intäkterna för klubbar och förbundet i sig. Genom att gå in i idrotten och tvinga fram förändringar, till exempel integrera rätten i idrottsfrågor, riskeras ett tråkigt och intetsägande spel¹¹⁰. Detta skulle kunna påverka intäkterna då attraktionsvärdet för intressenterna minskar.

Så länge ishockeyintressenterna ser till sin egen vinning och sina egna intressen kommer konsekvenserna av spelets idé fortsätta att innehålla accepterat våld. För att en förändring av våldet ska ske, krävs det att samhällets rättsregler styr idrottens regler i en annan riktning. Men det är ingen lätt uppgift som framgår av de intervjuer som redovisats med polis och åklagare. Ishockeyns normsystem är idag otroligt starkt och för att förändra dess utveckling kommer det krävas att samhället, som det övergripande normsystemet träder in. Idag finns det

¹¹⁰ Detta är en slutsats av vår analys, inte våra egna uppfattningar.

inte tillräckligt engagemang ute i samhället för att förändra våldet inom ishockeyn. Med andra ord kommer våldet inom ishockeyn att fortgå så länge inga samhällseliga normförändringar äger rum. Ishockeyn är naturligtvis inte den enda idrotten där våld förekommer. Eftersom den ekonomiska biten genomsyrar stora delar av all elitidrott ser vi att det finns tendenser till att vår analys kan förklara det våld som sker inom alla stora kommersiella idrotter där närkontakt är en del av spelets idé.

Gällande diskussionen kring hur våldet effektivast kan behandlas inom ishockeyn går det att urskilja hur ett organ likt disciplinnämnden faktiskt fungerar bäst. Genom den tidigare forskning samt vår analys visar det sig att rätten har svårt att genomtränga idrotten och dess våld, i det här fallet ishockey. Det rättsliga systemet är helt enkelt för trubbigt för att kunna ta sig an komplexiteten inom ishockeyvåldet. Samtyckesproblematiken är framförallt det största hindret sett ur en rättslig synvinkel. Alhem tar till exempel upp att många idrottsutövare använder samtyckesargumentet för att rentvå sig själva. Även i det material vi granskat från disciplinnämnden återkommer samtyckesfrågan. Detta då spelare menar att motparten måste tåla en viss typ av våld, eftersom personen vet vad som kan hända inne i rinken. Det kommer alltid vara svårt för rätten att bevisa uppsåtet med en gärning som begåtts i rinken. Vad en spelare egentligen har lämnat samtycke till när han eller hon beträder isen blir oerhört svårt för rätten att påvisa. Bevisbördan är också en faktor som talar emot rätten. Med tanke på principen ”hellre fria än fälla” måste rätten ha klara bevis för att straff ska kunna delas ut. Disciplinnämnden står inte inför samma sorts bevisbörda och kan därför dela ut någorlunda rättvisa straff. Rent teoretiskt går det att tänka sig att rätten skulle kunna stävja våldet via olika typer av sanktioner och reglemente, problemet blir då att spelets konsekvenser förändras och underhållningsvärdet riskerar att sjunka. Som vi diskuterat ovan är detta scenariot inget alternativ för ishockey, då sporten som vi ser den idag kan riskera att dö ut.

Med ovan information i beaktande blir idrottens egen självreglering, för tillfället, det mest effektiva organ att använda sig av. Problemet som dock finns för disciplinnämnden är när våldet börjar ta allt större uttryck, vilket skulle kunna leda till att ishockeyns disciplinnämnd kan komma att ifrågasättas.

13. Källförteckning

Litteratur:

Backman, Jyri. 2008. *Idrottsjuridik – en introduktion*. 3.e uppl. Malmö: Idrottsforum.org.

Bergström, Göran och Boréus, Kristina. 2013. *Textens mening och makt, metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskurssanalys*. 3.e uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*: Malmö. Liber AB.

Carlsson, Bo. 2009. *Idrottens rättskulturer*. Malmö: Idrottsforum.org.

Holmqvist, Lena, Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole och Wennberg Suzanne. 2013. *Brottsbalken: en kommentar - del 1 brotten mot person och förmögenhetsbrotten m.m.* 7.e uppl. Stockholm: Nordstedts juridik.

Holmqvist, Lena, Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole och Wennberg Suzanne. 2013. *Brottsbalken: en kommentar - del 2 brotten mot allmänheten och staten m.m.* 7.e uppl. Stockholm: Nordstedts juridik.

Hydén, Håkan. 1985. *Arbetslivets reglering*. Lund: Liber.

Malmsten, Krister. 2002. *Idrottens bestraffningsregler: med förklaring*. 4.e uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

May, Tim. 2011. *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ryen, Anne. 2004. *Kvalitativ intervju*. Lund: Liber AB.

Vetenskapliga artiklar:

Eugene Don, Gibson Nolan. 1980. Violence in professional sports: a proposal for self regulation. *Comm/ent Law Journal Vol. 3*

Hicks, Wyatt M. 2001. Preventing and Punishing Player-to-Player Violence in Professional Sports: The Court System versus League Self-Regulation. *The University of Texas Austin*

Hsieh, Hsiu-Fang, Shannon, Sarah E. 2005. Three approaches to qualitative content analysis. Sage publications

Livings, Ben. 2006. Legitimate sport or criminal assault? What are the roles of the rules and the rulemakers in determining criminal liability for violence on the sports field. *Journal of criminal law* vol 70.

Standen, Jeffrey. 2009. The manly sports: The problematic use of criminal law to regulate sports violence. *Northwestern University*.

Internetkällor:

Tidningarnas telegrambyrå. 2014. *Supporter misshandlad till döds*. Svenska Dagbladet. http://www.svd.se/nyheter/inrikes/supporter-misshandlad-till-dods_3416688.svd(Hämtad: 2014-05-07)

Pileby, Axel. 2014. *Den största fighten där här säsongen*. Expressen. <http://www.expressen.se/sport/hockey/shl/den-storsta-fajten-den-har-sasongen/> (Hämtad: 2014-04-02)

Wikegård, Niklas. 2014. *Hagg är dagens hjälte*, 4 mars. <http://wikegard.blogg.tv4.se/2014/03/04/hagg-ar-dagens-hjalte/>. (Hämtad: 2014-04-02)

Elektroniska tidskrifter

Carlsson, Bo. 2004. Idrottens förättsligande. *Idrottsforum.org*. 13 januari <http://idrottsforum.org/articles/carlsson/carlsson.html> (Hämtat 2014-05-23)

Carlsson, Bo och Hoff, David. 2005. Idrottens konfliktlösningssystem: En rättssociologisk reflektion över idrottens rättskultur och dess etiska och rättsliga styrning. *Retfærd: Nordisk Juridisk Tidskrift*: 51-69.

http://www.retfaerd.org/gamle_pdf/2005/2/Retfaerd_109_2005_2_s51_69.PDF (Hämtad 2014-05-26)

Riksdagstryck:

Proposition 1993/94:130. *Ändringar i brottsbalken m.m. (ansvarfrihetsgrunder m.m.)*. Stockholm: Regeringen.

Disciplinnämndsbeslut

32-13/14

101-13/14

103b-13/14

105-13/14

111-13/14

112-13/14

128a-13/14

128b-13/14

133-13/14

135-13/14

137-13/14

151-13/14

Rättsfall

B 1140-13

B 2534-13

B 4881-13

B 1110-13

B 13679-13

B 2604-13

B 6639-13

B 814-13

B 14536-13

B 4324-13

B 3853-13

B 4221-13

14. Bilaga

Intervjuguide

Inledning:

Vem är du

- Familj?
- Intressen?
- Nuvarande sysselsättning?
- Yrkeslivserfarenhet?

Huvudfas:

Syn på våld mellan idrottsutövare

- Tycker du detta är acceptabelt?
- Vad finns det för risker?

Rättens tolerans mot idrottsvåld

- Egna upplevelser?
- Vart går gränsen?

Bakomliggande skäl till idrottens självreglering

- Vad tror du det finns för specifika skäl till egen reglering?

Rättens inblandning i olika idrottstvister

- Varför tror du våldet utelämnas?
- Finns det områden där rätten blandar sig mer?

Eventuella signaler som sänds ut till samhället genom idrottsvåld

- Kan det få någon påverkan på samhället?

Åklagare och Polis

- Har de inte anmälningsskyldighet?
- Vågar de inte anmäla?
- Rädsla?

Glorifierat våld

- Hur tycker du att våldet framställs?
- Bli det glorifierat eller förkastas det?

Avslutning:

Sammanfattning av intervjuens centrala delar

Tack och bock